

Begroting 2019

INHOUDSOPGAVE

1	Voorwoord en algemene beschouwingen.....	3
2	Algemene financiële beschouwingen.....	5
2.1	Inwonerbijdrage.....	5
2.2	Bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds per gemeente.....	7
3	Programmaplan.....	9
3.1	Inhoudelijke Agenda.....	10
3.2	Regionaal Bureau Leerplicht.....	34
3.3	Overige uitvoerende taken: woonruimteverdeling, verkeer en vervoer.....	36
3.4	Programma TWO Jeugdhulp.....	39
3.5	Cofinanciering.....	42
3.6	Overhead.....	44
3.7	Frictie- en transitiekosten.....	45
3.8	Dekkingsmiddelen.....	46
4	Begroting Paragrafen.....	47
4.1	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	47
4.2	Bedrijfsvoering.....	49
5	Financiële begroting.....	51
5.1	Meerjarenbegroting 2019 – 2022.....	51
5.2	Incidentele lasten en baten.....	52
5.3	Geprognosticeerde balans.....	53
5.4	Staat van reserves.....	55
5.5	Staat van voorzieningen.....	55
5.6	Taakvelden.....	56
6	Voorstel.....	57
7	Besluit.....	59
8	Bijlagen.....	61
8.1	Bijdrage gemeenten per deelprogramma.....	61
8.2	Btw-compensatiefonds.....	62

1 Voorwoord en algemene beschouwingen

Het Dagelijks Bestuur biedt u deze begroting aan voor het jaar 2019. De veertien samenwerkende gemeenten stellen, in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 14 maart 2018, de kadernota vast waarin de ambitie en inzet van Holland Rijnland voor zowel de uitvoering als de Inhoudelijke Agenda 2016-2020 is uitgewerkt en geactualiseerd. De begroting is passend binnen het afgesproken financiële kader.

Aangezien 2019 het laatste jaar is van uitvoering van deze inhoudelijke agenda, bepalen we in 2019 met welke speerpunten wij gaan werken in 2020 en verder. De huidige begroting is verder nogal beleidsarm. Dat komt omdat we op het moment van schrijven weliswaar het regeerakkoord kennen, maar niet de uitkomst van de gemeenteraadsverkiezingen 2018. Terwijl de die waarschijnlijk gevolgen hebben voor ons beleid en onze uitvoeringstaken.

En hoe wij na de evaluatie van de DVO van de TWO verder gaan, weten wij ook nog niet. Zodra de gewenste aanpassingen duidelijk en uitgewerkt zijn, verwerken wij deze in een begrotingswijziging.

In 2019 evalueren we het regionale investeringsfonds (RIF), inclusief het groenprogramma.

De wens is uitgesproken om te verkennen of wij ook voor energie een investeringsprogramma kunnen opzetten en tot een vervolg kunnen komen op het RIF.

Voor energie is in 2017 een gebiedsdeal, ook wel energieakkoord, gesloten met de provincie Zuid-Holland en het Hoogheemraadschap en de Omgevingsdienst over de regionale bijdrage aan verduurzaming en vermindering van energiegebruik. De regionale ambitie is in een uitvoeringsprogramma uitgewerkt en wordt uitgevoerd met een tussenevaluatie in 2018.

Daarmee komt het doel in zicht om in 2050 een energie-neutrale regio te zijn en daarmee bij te dragen aan de landelijke (en provinciale) doelstellingen op het gebied van klimaat en energie. In het Energieakkoord formuleerden wij ook ambities voor duurzame Greenports.

De deelnemende gemeenten willen een begroting die beter aansluit bij de behoeften van de raden en colleges, een begroting die is opgebouwd vanuit de inhoud en minder vanuit de financiën, die - daar waar mogelijk - SMART is geformuleerd en die tijdig - in ieder geval vóór 15 april - wordt aangeboden aan de gemeenteraden.

De Kadernota 2019 is de grondslag voor deze begroting. In voorgaande jaren legden we in deze nota's alleen de financiële kaders vast. Voor de begroting van het jaar 2019 zijn ook de inhoudelijke beleidswijzigingen zo compact mogelijk vastgelegd en vertaald naar deze begroting. De beleidswijzigingen zijn besproken door de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten en geamendeerd en vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland.

Het streven blijft om de begroting zo SMART mogelijk op te stellen, al staat dat soms op gespannen voet met het tijdig aanleveren van de begroting. Van Holland Rijnland wordt een rol verwacht op het gebied van lobby, belangenbehartiging en strategische agendering. Dat vraagt om vrije ruimte voor de organisatie, aangezien er moet worden georganiseerd op wat nu nog niet bekend is

Tot slot

Vanaf 2018 is de programmastructuur gewijzigd én zijn de kosten voor overhead ondergebracht in een apart programma. Daarom is er geen directe aansluiting meer met de jaarrekening 2017 die nog met de oude systematiek wordt opgesteld. Deze is overigens op dit moment ook nog niet beschikbaar. Een vergelijking met de jaarcijfers is daardoor niet te maken.

2 Algemene financiële beschouwingen

De begroting 2019 is opgesteld overeenkomstig de uitgangspunten uit de Kadernota 2019. Deze is vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 14 maart 2018.

De werkgroep 'financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen' van gemeenten in de regio Hollands-Midden stelt de indexatie vast op 2,3% (Du Chatinier norm). Op grond hiervan is de maximale reguliere bijdrage van de gemeenten vastgesteld op € 5.487.520. Deze indexatie wordt ook toegepast op de uitvoeringskosten van TWO Jeugdhulp. De frictie- en transitiekosten, die bestaan uit de salariskosten van boventallige medewerkers, zijn gebaseerd op de te verwachten werkelijke kosten.

Stijging loonkosten

Vanuit de gemeenschappelijke regelingen in Hollands-Midden is aandacht gevraagd voor het feit dat sinds 2016 de indexering steeds meer uit de pas loopt met de ontwikkeling van de loonkosten. De indexering is gebaseerd op het prijsindexcijfer van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

In 2018 wordt de methodiek van indexering geëvalueerd. De huidige cao voor gemeenteambtenaren loopt tot 2019. Hierdoor is er op dit ogenblik nog geen zicht op de daadwerkelijke loonkostenontwikkeling in 2019. Vooralsnog gaan we hier uit van de indexering zoals nu is vastgesteld¹. De personeelsbegroting is sluitend gemaakt door het opnemen van een stelpost.

Evaluatie TWO Jeugdhulp

Namens dertien samenwerkende gemeenten binnen de regio Holland Rijnland is de Tijdelijke Werk Organisatie (TWO) Jeugdhulp opgericht met als hoofdtak de regionale jeugdhulp te contracteren, te monitoren en te verantwoorden. Tussen de gemeenten en het Dagelijks Bestuur Holland Rijnland is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) gesloten voor 2017-2018 met een optie voor verlenging van twee jaar. In de DVO is vastgelegd dat de overeenkomst uiterlijk in het eerste kwartaal 2018 wordt geëvalueerd. In afwachting van de uitkomsten daarvan gaan wij in deze begroting vooralsnog uit van een ongewijzigde voortzetting van de DVO.

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 zijn overheidsorganisaties ook belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In 2017 heeft de Belastingdienst de belastingplicht geïventariseerd. Uit de gesprekken met de Belastingdienst is gebleken dat Holland Rijnland niet vennootschapsbelasting plichtig is.

2.1 Inwonerbijdrage

De veertien gemeenten in de regio Holland Rijnland bekostigen de organisatie Holland Rijnland. De gemeentelijke bijdrage wordt berekend aan de hand van twee factoren: het inwonertal van de gemeente (voor de handhaving leerplicht geldt het aantal leerlingen) en de taken die Holland Rijnland uitvoert voor de betreffende gemeente. Daardoor kan de gemiddelde inwonerbijdrage per gemeente verschillen.

¹ De kadernota 2019 is op het moment van schrijven van deze concept-begroting nog niet vastgesteld. In die kadernota wordt de loonkostenproblematiek aan de orde gesteld. Besluitvorming over de kadernota en de manier waarop we met de loonkostenstijging omgaan kan leiden tot een aanpassing van de begroting. Zie ook de risicoparagraaf.

Voor de berekeningen van 2019 is het inwonertal van de regio Holland Rijnland op 1 januari 2017 gehanteerd (CBS, 2017). Het aantal leerlingen is gebaseerd op de landelijk leerlingebasisadministratie per 1-1-2018.

Sommige gemeenten hebben de taken die Holland Rijnland uitvoert op een andere wijze georganiseerd:

- Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop zijn niet aangesloten bij het Regionaal Bureau Leerplicht Holland Rijnland;
- Voorschoten neemt niet deel aan de TWO Jeugdhulp;
- Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem doen een gedeelte van de inkoop in eigen beheer maar dragen voor 2018 nog wel volledig bij in de exploitatie van de TWO Jeugdhulp;
- Noordwijkerhout neemt niet deel aan de bezwarencommissie woonruimteverdeling.

In 2019 bedraagt de gemiddelde reguliere bijdrage per inwoner € 9,83 (in 2018 was dat € 9,69). In de volgende tabel staat de totale inwonerbijdrage per gemeente weergegeven. De frictie- en transitiekosten zijn tussen de gemeenten verdeeld naar het aantal inwoners (volgens het CBS per 1-1-2017).

Bijdrage gemeenten aan Holland Rijnland 2019 per gemeente en deelname

	Aantal inwoners CBS 1-1-2017	Aantal leerlingen LBA 1-1-2018	Verdeling TWO september-circulaire 2017	Jaar-rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019			
				Regulier		Totaal	Regulier	TWO	Frictie- en transitie
Alphen ad Rijn	108.918	0	24,10%		1.371.981	880.979	507.412	51.909	1.440.299
Hillegom	21.313	3.156	4,39%		316.852	222.725	92.422	10.157	325.304
Kaag & Braassem	26.377	4.016	3,62%		355.640	277.401	76.123	12.571	366.095
Katwijk	64.546	10.928	12,45%		988.345	696.370	262.113	30.762	989.244
Leiden	123.752	14.367	23,27%		1.789.134	1.230.104	489.918	58.978	1.779.001
Leiderdorp	27.129	4.139	4,98%		400.892	285.445	104.817	12.929	403.192
Lisse	22.713	3.371	3,82%		328.221	237.478	80.450	10.825	328.753
Nieuwkoop	27.914	0	3,86%		309.125	225.781	81.320	13.303	320.404
Noordwijk	25.865	3.590	4,02%		358.480	266.465	84.685	12.327	363.477
Noordwijkerhout	16.326	2.445	3,07%		233.245	164.558	64.698	7.781	237.036
Oegstgeest	23.209	3.978	3,69%		343.270	251.171	77.670	11.061	339.902
Teylingen	36.092	6.028	7,12%		553.864	388.070	149.978	17.201	555.249
Voorschoten	25.319	4.109			281.637	270.327	0	12.067	282.393
Zoeterwoude	8.371	1.271	1,62%		119.035	87.980	34.036	3.989	126.005
Totaal	557.844	61.398	100%	0	7.749.721	5.484.854	2.105.641	265.860	7.856.355

De cijfers van de jaarrekening 2017 zijn nog niet beschikbaar, deze worden in de definitieve begroting indien mogelijk toegevoegd.

2.2 Bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds per gemeente

Met het Regionaal Investeringsfonds (RIF) zet Holland Rijnland een concrete stap om de bereikbaarheid en de leefbaarheid van de regio te verbeteren. Het fonds is een belangrijke motor voor cofinanciering van specifieke regionale projecten. De gemeenten die meedoen met het RIF, zijn de gemeenten die in 2008 deel uitmaakten van Holland Rijnland. Voor de gemeente Kaag en Braassem geldt daarom dat zij alleen meebetalen voor het gebied van de voormalig gemeente Alkemade. De gemeenten Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn zijn geen onderdeel van het RIF.

Wat willen we bereiken?

Met de cofinanciering uit het Regionaal Investeringsfonds (RIF) realiseren we de RijnlandRoute, het Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-net Zuid-Holland Noord, het Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek, het Regionaal Groenprogramma en de Greenport OntwikkelingsMaatschappij (GOM).

Wat gaan wij daar voor doen?

In de beheersverordening staat dat de gelden uit het RIF uiterlijk 31 december 2022 bestemd moeten zijn voor de genoemde projecten. In 2019 maken we een tussenbalans op om in te schatten of de besteding van de middelen wordt gerealiseerd conform de verordening. Wellicht is het nodig om projecten te versnellen, om middelen langer gereserveerd te houden of om middelen een andere projectbestemming te geven. In 2019 voeren we ook de discussie of een mogelijk vervolg op het RIF gewenst is. Bijvoorbeeld voor nieuwe mobiliteitsprojecten, een vervolg op het groenprogramma of een nieuw thema als energietransitie.

Wat mag dit kosten?

In de periode 2008 tot en met 2024 storten de samenwerkende gemeenten in totaal 142,5 miljoen euro in dit fonds. In 2013 besloten deze een tweede tranche aan het RIF toe te voegen. Deze tranche bestaat uit een aanvullende bijdrage van 37,5 miljoen euro voor het realiseren van de RijnlandRoute en een verlenging van het RIF tot en met 2024. Katwijk en Leiden dragen, conform art 1, respectievelijk € 8.627.300 en € 16.372.700 extra bij voor de Rijnlandroute. De overige € 12.500.000 brengen alle deelnemende gemeenten bijeen door de bijdrage met twee jaar te verlengen. Sommige gemeenten hebben deze bijdrage reeds gedaan.

Gemeenten	Bijdrage t/m 2018	Bijdrage 2019	Bijdrage t/m 2019
Kaag & Braassem	4.057.515	368.865	4.426.380
Hillegom	4.731.397	430.127	5.161.524
Katwijk	28.035.007	1.764.337	29.799.344
Leiden	50.215.872	3.076.652	53.292.524
Leiderdorp	7.036.216	571.022	7.607.238
Lisse	4.505.237	409.567	4.914.804
Noordwijk	6.438.828	585.348	7.024.176
Noordwijkerhout	4.165.238	378.658	4.543.896
Oegstgeest	4.409.680	400.880	4.810.560
Teylingen	8.050.955	731.905	8.782.860
Voorschoten	6.296.620	572.420	6.869.040
Zoeterwoude	1.810.050	164.550	1.974.600
<i>Subtotaal</i>	<i>129.752.615</i>	<i>9.454.331</i>	<i>139.206.946</i>
rentecorrectie	502.359	45.669	548.028
Totaal	130.254.974	9.500.000	139.754.974

Na een berekeningsfout is de bijdrage van Zoeterwoude naar beneden bijgesteld, waardoor het totaal niet meer uitkomt op € 142,5 mln. Er vindt een correctie plaats gedekt vanuit eerdere rentebaten.

3 Programmaplan

In dit hoofdstuk staan de programma's beschreven:

- Inhoudelijke Agenda;
- Regionaal Bureau Leerplicht;
- Overige uitvoerende taken Woonruimteverdeling, Verkeer en Vervoer;
- TWO Jeugdhulp;
- Cofinanciering;
- Frictie- en transitiekosten;
- Overhead;
- Dekkingsmiddelen.

Per programma wordt weergegeven wat de doelstellingen zijn, wat de organisatie Holland Rijnland gaat doen om deze doelstellingen te bereiken en hoeveel deze kosten. Het totaal overzicht is opgenomen in de financiële begroting; hoofdstuk 5.

Leeswijzer begrotingstabellen

1. Programmakosten: kosten voor leveringen, goederen en diensten die rechtstreeks ten laste komen van projecten in de programma's;
2. Kosten werkorganisatie: kosten voor personeel, huur gebouw e.d. die via toerekening van uren worden verdeeld over de projecten in de programma's;
3. Bijdragen van derden: baten die rechtstreeks ten gunste van projecten in de programma's komen worden indien van toepassing opgenomen. Het gaat voornamelijk om subsidies van Rijk en provincie of bijvoorbeeld leges. Als er geen bijdragen van derden zijn worden de baten niet weergegeven.

3.1 Inhoudelijke Agenda

Inhoudelijke Agenda	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	647.297	611.842	611.842	611.842	611.842
Kosten werkorganisatie	1.093.965	1.119.515	1.119.515	1.119.515	1.119.515
<i>Lasten</i>	<i>1.741.262</i>	<i>1.731.357</i>	<i>1.731.357</i>	<i>1.731.357</i>	<i>1.731.357</i>
Bijdragen van derden	160.307	160.307	160.307	160.307	160.307
<i>Baten</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>	<i>160.307</i>
Saldo baten en lasten	-1.580.955	-1.571.050	-1.571.050	-1.571.050	-1.571.050

3.1.1 Maatschappij

Wat willen we bereiken?

De ambitie van de regio Holland Rijnland is dat de kwaliteit, omvang en samenhang van beleid en maatschappelijke voorzieningen van een goed niveau zijn. De strategische visie van onze gemeenten gaat uit van een integrale, vraaggerichte dienstverlening waarbij de regie (meer) bij de burger komt te liggen en de eigen kracht wordt ondersteund. De meeste voorzieningen worden op gemeentelijk niveau georganiseerd. Maar voor een aantal beleidsterreinen werken gemeenten in wisselende samenstellingen samen om voorzieningen op bredere schaal dan de gemeente te realiseren. Hiermee beogen de gemeenten meer integraliteit en kwaliteit te realiseren en zo mogelijk kosten te reduceren.

Wat gaan wij daar voor doen?

De regionale samenwerking in het maatschappelijk domein spitst zich toe op capaciteitsinzet op twee speerpunten: de ondersteuning van jongeren tot 27 jaar en de opvang en huisvesting van bijzondere doelgroepen. Daarnaast biedt het regionaal samenwerkingsorgaan ondersteuning op een aantal andere thema's waarop gemeenten samenwerken: aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, volwasseneneducatie, zorg en ondersteuning, cultuur en doelgroepenvervoer.

Wat mag dit kosten?

Domein Maatschappij	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	141.911	152.041	152.041	152.041	152.041
Kosten werkorganisatie	354.718	393.420	393.420	393.420	393.420
<i>Lasten</i>	<i>496.629</i>	<i>545.461</i>	<i>545.461</i>	<i>545.461</i>	<i>545.461</i>
Bijdragen van derden	22.286	22.286	22.286	22.286	22.286
<i>Baten</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>
Saldo baten en lasten	-474.343	-523.175	-523.175	-523.175	-523.175

Ondersteuning van jongeren tot 27 jaar

“Jongeren in de regio groeien gezond en veilig op. Ze ontwikkelen hun talenten en kunnen zo, nu en later, naar vermogen deelnemen en bijdragen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. Jongeren die het nodig hebben, krijgen de best passende hulp aangeboden.”

Bovenstaande doelstelling vormt de kern van het regionale beleidsplan ‘Hart voor de Jeugd’. Hierin zijn de gemeenten van Holland Rijnland samen verantwoordelijk voor de uitvoering, het beleid en de inkoop van jeugdhulp.

Zij hebben daarbij de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat er altijd passende jeugdhulp beschikbaar is, ook als het (rijks)budget ontoereikend is.

Binnen deze context staan de gemeenten in Holland Rijnland voor de uitdaging gezamenlijk te sturen op de kwaliteit en kosten van de jeugdhulp, zonder het kerndoel uit het oog te verliezen.

Speerpunt

De regio Holland Rijnland organiseert de jeugdhulp efficiënt en effectief

Wat willen we bereiken?

Versterken gemeentelijk opdrachtgeverschap

In de visie “Hart voor de Jeugd” onderschrijven de gemeenten het streven naar een integraal hulpaanbod, dichtbij en vraag-gestuurd. Dit vereist sturing van de samenwerkende gemeenten richting jeugdhulpaanbieders. Hiervoor is commitment nodig van alle gemeenten en een duidelijke opdracht aan de opdrachtnemers. In aanloop naar de contractering van de jeugdhulp in 2020 en verder, is het belangrijk om in 2019 te bepalen wat voor jeugdhulpaanbieders gemeenten nodig hebben om kwalitatief goede en betaalbare jeugdhulp te realiseren.

Doorontwikkeling jeugd- en gezinsteams

De jeugd- en gezinsteams zijn een belangrijke schakel in de transformatie van de jeugdhulp. Er is in de afgelopen jaren veel bereikt én geleerd. Belangrijk is dat de gemeenten en de coöperatie JGT - gezamenlijk en met de kennis van nu – focussen op de doorontwikkeling van de JGT's.

Integrale aanpak

Een sterke pedagogische gemeenschap zorgt voor een laagdrempelig vangnet en maakt vroegtijdige signalering van problemen mogelijk. In sommige situaties kan dit de duur of de intensiteit van jeugdhulp verkorten. Samenwerking tussen verschillende partners is noodzakelijk om vroegtijdig aan de slag te gaan met signalen in de gezinnen (1G1P1R). Belangrijk is om, vanuit de pedagogische gemeenschap en de basisvoorzieningen, gezinnen en jongeren die dat nodig hebben te versterken. Dit kan zijn op de leefgebieden: wonen, financiën, werk, opleiding, sociale relaties, lichamelijke gezondheid en psychische gezondheid. Gemeenten vervullen hierin een cruciale rol, bijvoorbeeld door de armoede in gezinnen te bestrijden of door de ondersteuning van jongeren in aanloop naar hun achttiende levensjaar (perspectiefplan). Het is belangrijk om de kennis en de ervaring in de regio te delen en van elkaar te leren. Daarbij geldt ook, dat heldere afspraken over wat gemeenten lokaal moeten regelen, helpen om regionaal het gewenste effect te sorteren (en vice versa). En dat is: kwalitatief goede en betaalbare jeugdhulp voor kinderen, jongeren en gezinnen in de regio.

Afschalen en normaliseren

Belangrijke prioriteiten zijn de inzet van lichtere of minder intensieve zorg (afschalen) en de ondersteuning van jeugdigen vanuit meer algemene voorzieningen in plaats van specialistische jeugdhulp (normaliseren). Dit past ook binnen de huidige visie waarin het uitgangspunt is opgenomen dat jeugdigen zoveel mogelijk veilig opgroeien in de eigen leefomgeving.

Bieden van passende zorg vanuit de juiste (wettelijke) kaders

Wat is nu passende zorg? Hoeveel ruimte bieden we in het doen wat nodig is? Professionals vragen om concretisering van die kaders. Tegelijkertijd willen gemeenten prioriteit blijven geven aan het centraal stellen van de behoeften van het kind en het gezin. Vergelijkbare dilemma's zijn ook te zien in de (financiële) afbakening tussen de verschillende wetten. Met het oog op het financiële tekort op jeugdhulp is het belangrijk om de afwenteling van kosten uit aanpalende wetten te voorkomen zonder dat de zorg in het geding komt. De opdracht blijft hierbij dat goede samenwerking tussen de uitvoerders essentieel is. Zo is meer inzicht in de inzet van zorg in en rondom school van belang. De opgaven in de wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet zijn complementair aan elkaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het derde kwartaal van 2018 starten de gemeenten met de voorbereiding op de inkoop van jeugdhulp voor 2020 en verder. Dit betekent dat het jaar 2019 in het teken staat van het inkoopproces. Beleidsdoelstellingen moeten worden herijkt om te kunnen bepalen welke jeugdhulp wordt ingekocht. Holland Rijnland vervult in 2019, net als in voorafgaande jaren, een faciliterende rol.

Er gaat extra aandacht naar sturingsopgaven en het verder transformeren van de jeugdhulp. Om te komen tot een kwalitatief goed en betaalbaar jeugdhulpstelsel is het namelijk noodzakelijk om de sturing hierop te intensiveren. Mede daarom is in 2018 een regionaal beleidsteam jeugd geformeerd bestaande uit gemeentebambtenaren. Ook in 2019 blijft de inzet op dit speerpunt groot.

De Strategische Eenheid faciliteert de samenwerking op het terrein van jeugd tussen het Ambtelijk Overleg Jeugd, het regionaal beleidsteam jeugd, het ambtelijk opdrachtgeversoverleg en het Portefeuillehoudersoverleg Maatschappij. Dit gebeurt vanuit de platformfunctie. Via het platform van Holland Rijnland worden voorstellen voor beleid voorbereid en afgestemd met alle gemeenten om vervolgens tot besluitvorming te komen. Bij de uitvoering van deze taken, werken de Strategische

Eenheid, het regionale beleidsteam jeugd en de TWO Jeugdhulp nauw samen. Hierover is meer te lezen in het hoofdstuk over de TWO Jeugdhulp.

Wat mag dit kosten?

Ondersteuning jongeren tot 27 jaar	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	35.556	45.686	45.686	45.686	45.686
Kosten werkorganisatie	168.212	228.620	228.620	228.620	228.620
<i>Lasten</i>	<i>203.768</i>	<i>274.306</i>	<i>274.306</i>	<i>274.306</i>	<i>274.306</i>
Saldo baten en lasten	-203.768	-274.306	-274.306	-274.306	-274.306

Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen

Speerpunt

De regio zorgt voor opvang en huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Wat willen we bereiken?

Met bijzondere doelgroepen bedoelen we inwoners van Holland Rijnland die ondersteuning nodig hebben bij (zelfstandige) huisvesting. Het gaat bijvoorbeeld om mensen met een indicatie beschermd wonen, die jeugdhulp of wmo-begeleiding ontvangen of genoodzaakt zijn een beroep te doen op de maatschappelijke opvang. Per 2020 is op regionale schaal niet meer de centrumgemeente verantwoordelijk voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen, maar zijn dat de individuele gemeenten zelf. We willen bereiken dat zij goed voorbereid zijn op die taak, zodat mensen die ondersteuning nodig hebben bij (zelfstandige) huisvesting dit ook krijgen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Holland Rijnland faciliteert de regionale projectorganisatie die de decentralisatie van de maatschappelijke zorg (vanaf 2020) naar de gemeenten voorbereid. Centrumgemeente Leiden is trekker; de regiogemeenten bemensen de werkgroepen. Holland Rijnland ondersteunt de verschillende werkgroepen en de bestuurlijke afstemming/besluitvorming die op regionale schaal nodig is. Bij het onderdeel huisvesting gaat het om:

- afspraken met corporaties, zorginstellingen en cliëntorganisaties over preventieve maatregelen om de instroom in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen te beperken en de uitstroom te bevorderen;
- input voor lokale prestatieafspraken tussen corporaties en gemeenten;
- het opstellen van een nieuwe regionale huisvestingsverordening in 2019 met daarin regels voor urgentie, contingent-woningen voor uitstroom uit intramurale voorzieningen en ruimte voor lokaal maatwerk.

Vanuit haar platformrol faciliteert Holland Rijnland:

- de regionale afstemming over de afbouw van de regionale voorziening voor maatschappelijke opvang en realisatie van lokale/sub-regionale vormen van opvang;
- regionale afstemming over de realisatie en spreiding van intramurale en ambulante huisvestingsvormen beschermd wonen;

- inspiratie voor het verruimen van de (flexibele) woningvoorraad om naast bijzondere doelgroepen ook andere doelgroepen die met spoed huisvesting zoeken een alternatief te bieden.

Wat mag dit kosten?

Opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	30.390	30.390	30.390	30.390	30.390
Kosten werkorganisatie	73.139	60.012	60.012	60.012	60.012
<i>Lasten</i>	<i>103.529</i>	<i>90.402</i>	<i>90.402</i>	<i>90.402</i>	<i>90.402</i>
Saldo baten en lasten	-103.529	-90.402	-90.402	-90.402	-90.402

Lopende zaken maatschappij

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Holland Rijnland wil de mismatch op regionale arbeidsmarkt tussen vraag en aanbod verkleinen. Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is daarvoor van groot belang. Deze opgave ligt primair bij het onderwijs. De rol van Holland Rijnland is: partijen bijeenbrengen van, agenda's afstemmen beleidsontwikkeling aanjagen, financiering vinden voor bestaande initiatieven en verbeterpunten bespoedigen in de uitvoering. De opgave richt zich specifiek op de sectoren zorg, techniek en de greenportsector. Speciale aandacht gaat uit naar de aansluiting van kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt. Dit zijn voortijdig schoolverlaters (zonder startkwalificatie) en leerlingen van het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (doelgroep Pro/VSO). Ons streven is om doorgaande lijnen vanuit onderwijs naar werk te realiseren. Het project Fantastische Lijnen, dat in 2017 startte, wordt in 2019 gecontinueerd. Holland Rijnland legt vanuit haar platformfunctie de verbindingen tussen de werkgroep Pro/VSO, het werkbedrijf en de RMC. Voor 2019 is onze opgave de doorontwikkeling van de gerealiseerde doorlopende lijn van school naar werk.

Het landelijk Sociaal Akkoord (2013) heeft de ambitie om in de regio 320 extra banen te realiseren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Holland Rijnland legt vanuit haar platformfunctie de verbinding tussen de werkgroep Pro/VSO, het werkbedrijf en de RMC. De opgave voor 2019 is om de gerealiseerde doorlopende lijn van school naar werk door te ontwikkelen.

Holland Rijnland biedt het Regionaal Bureau Leerplicht 400 uur beleidsmatige ondersteuning per jaar voor de nieuwe wettelijke taak die het RBL vanaf 2019 uitvoert, te weten: de realisatie van een sluitend vangnet voor jongeren in kwetsbare posities. Hierbij gaat het om de doorlopende lijn naar vervolgonderwijs of werk voor deze doelgroep. Deze taak wordt nader geduid in '[Regionaal Bureau Leerplicht](#)' [Hoodstuk 3.2](#).

Volwasseneducatie

Holland Rijnland biedt een platform voor beleidsafstemming en bestuurlijke besluitvorming tussen de contactgemeente Leiden en de regiogemeenten als het gaat om taal-, reken- en digitaal onderwijs

voor volwassenen in de regio. Daarnaast is Holland Rijnland aanjager en coördinator van de aanpak laaggeletterdheid binnen de regio. De bestuurlijke ambitie is om de inzet van Holland Rijnland op de aanpak van laaggeletterdheid qua intensiteit te continueren en met name te richten op de implementatie en borging van de taken van het regionaal convenant *Bondgenootschap Geletterdheid 2017-2020* bij de bondgenoten en in de regio.

Zorg en ondersteuning

In 2019 biedt Holland Rijnland een platform voor de gemeenten voor de realisatie van beleidsvoorbereiding en besluitvorming over de decentralisatie en transformatie van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen, zowel regionaal, subregionaal als lokaal per 2020. Verder ondersteunt Holland Rijnland de verbinding met het RDOG/Publieke Gezondheid en de afspraken met Zorg & Zekerheid ten aanzien van Jeugd, preventie en dementie.

Cultuur

Binnen dit thema willen onze gemeenten een verhoging van de cultuurparticipatie in het algemeen en een verbetering van de kwaliteit van cultuureducatie in het primair onderwijs in het bijzonder. 2019 is het derde jaar van de rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit die loopt van 2017 tot 2020. De culturele instellingen, de Cultuureducatiegroep en Parkvilla voeren in opdracht van de gemeenten een activiteitenprogramma cultuureducatie uit op basisscholen. Holland Rijnland biedt in 2019 een platform voor overleg en afstemming bij de uitvoering van het activiteitenprogramma.

Doelgroepenvervoer

Doelgroepenvervoer is zowel een maatschappelijke opgave (met verschillende maatschappelijke doelgroepen, zoals: kinderen met jeugdhulp, kinderen met leerlingvervoer en inwoners met een wmo-indicatie) als een ruimtelijk logistieke opgave in het domein leefomgeving. In deze begroting wordt dit onderdeel op één plek behandeld, bij het onderdeel 'Beter benutten regionaal mobiliteitsnetwerk' in hoofdstuk 3.1.3. Leefomgeving.

Wat mag dit kosten?

Lopende zaken Maatschappij	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	75.965	75.965	75.965	75.965	75.965
Kosten werkorganisatie	113.367	104.788	104.788	104.788	104.788
<i>Lasten</i>	<i>189.332</i>	<i>180.753</i>	<i>180.753</i>	<i>180.753</i>	<i>180.753</i>
Bijdragen van derden	22.286	22.286	22.286	22.286	22.286
<i>Baten</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>	<i>22.286</i>
Saldo baten en lasten	-167.046	-158.467	-158.467	-158.467	-158.467

3.1.2 Economie

De subregio's Duin- en Bollenstreek, Leidse regio en Rijn- en Veenstreek voeren ieder een eigen economische agenda. Kennisdeling, belangenbehartiging en lobby op regionaal niveau achten de gemeenten van groot belang, zodat de agenda's elkaar versterken en om te voorkomen dat zaken dubbel worden gedaan of kansen worden gemist. Holland Rijnland biedt hiervoor een platform voor regionale afstemming. Tevens heeft Holland Rijnland een proactieve houding om bijvoorbeeld subsidiemogelijkheden en ontwikkelingen bij andere overheden te signaleren die van invloed zijn op gemeentelijk beleid.

Wat willen we bereiken?

De regio Holland Rijnland heeft een bloeiende economie in diverse sectoren. We hebben de ambitie om koploper te zijn in het toepassen van economische en technologische innovaties. Holland Rijnland streeft naar goede aansluiting tussen het onderwijsaanbod en de (veranderende) arbeidsmarkt.

Wat gaan we daar voor doen?

Veel van de economische opgaven waar onze gemeenten voor staan, pakken zijzelf in eerste instantie lokaal of in een subregionaal verband op. Enkele belangrijke regionale opgaven doen we echter samen op de schaal van Holland Rijnland. Het gaat om de versterking van de economische topsectoren Greenports en Space (HighTech) en de energietransitie. Daarnaast biedt Holland Rijnland het platform voor kennisuitwisseling en afstemming. Per jaar organiseren we minimaal vier keer een portefeuillehoudersoverleg en minimaal vier keer een ambtelijk overleg. Indien gewenst, worden extra (thema-)overleggen georganiseerd.

Holland Rijnland stelde een Regionale Investeringsstrategie voor de Zuidelijke Randstad op, samen met de gemeente Leiden, de Economic Board Zuid-Holland (EBZ), de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), de Drechtsteden en de provincie Zuid-Holland. Hierin opgenomen zijn een aantal regionale economische opgaven uit de verschillende speerpunten van Holland Rijnland. In 2019 worden deze verder uitgewerkt of gerealiseerd. De nadruk ligt daarbij op groenprojecten (metropolitane landschappen en waterrecreatie), de Campus Leiden, hoogwaardig openbaar vervoer (o.a. treinverbinding Leiden-Utrecht) en fieldlabs (greenports, space). Daarnaast zet Holland Rijnland in op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (zie paragraaf 3.1.1 onderdeel 'Lopende zaken Maatschappij').

De inzet voor Biobased Economy is ondergebracht bij de speerpunten Greenports (planteninhoudstoffen) en Toegankelijke Groene Landschappen (reststromen /circulaire economie). In 2019 zetten we daarom geen specifieke middelen en capaciteit in voor Biobased Economy.

Het onderdeel planteninhoudstoffen is verweven met het speerpunt Greenports van morgen. Uitvoering vindt plaats via het programma Biobased Greenports Zuid-Holland. Hierin is het Kenniscentrum Plantenstoffen de uitvoerende partij in plaats van ambtelijke inzet vanuit Holland Rijnland. Holland Rijnland is medefinancier van dit brede programma, lid van de Advisory Board en heeft een plaats in de ambtelijke governance. Daarnaast werd biobased economy in 2017 onderdeel van de regionale agenda Greenports Holland Rijnland. Het thema Reststromen is onderdeel van het programma LEADER Holland Rijnland. LEADER is opgenomen in het speerpunt Toegankelijke Groene Landschappen (paragraaf 3.1.3).

Wat mag dit kosten?

Domein Economie	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	99.781	99.781	99.781	99.781	99.781
Kosten werkorganisatie	277.930	196.364	196.364	196.364	196.364
<i>Lasten</i>	<i>377.711</i>	<i>296.145</i>	<i>296.145</i>	<i>296.145</i>	<i>296.145</i>
Saldo baten en lasten	-377.711	-296.145	-296.145	-296.145	-296.145

Space

De ruimtevaartsector, kortgenoemd space, is sterk aanwezig in onze regio. Naast de aanwezigheid van ESA/ESTEC, is een groot aantal andere ruimtevaart gerelateerde bedrijven gevestigd in onze regio. Op dit moment zijn er in de provincie ongeveer zestig space-bedrijven met meer dan 4.000 directe arbeidsplaatsen. Een groot deel daarvan vallen binnen Holland Rijnland. Naar verwachting groeit de sector met 8% per jaar, waarmee het totale volume van ruimtevaartactiviteiten in twintig jaar verdubbelt. In Noordwijk wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Space Campus en in Katwijk is 'Unmanned Valley', het testcentrum voor drones, volop in ontwikkeling. De Universiteit Leiden heeft veel kennis en expertise en dit wordt in de toekomst verder versterkt door de komst van het onderzoeksinstituut SRON.

Speerpunt

De regio is nationaal centrum voor aardobservatie en navigatietoepassingen.

Wat willen we bereiken?

De focus ligt op de ontwikkeling en implementatie van een regio-agenda die het ruimtevaartcluster in de regio versterkt. Dit doen we onder andere door het creëren en versterken van de randvoorwaarden voor vestiging van bedrijven en het stimuleren van crossovers naar andere disciplines. In het verlengde hiervan ligt de doorontwikkeling van Unmanned Valley.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor de versterking en ontwikkeling van het ruimtevaartcluster in Holland Rijnland, werken wij samen met de provincie Zuid-Holland, Innovation Quarter (IQ), Economic Board Zuid Holland (EBZ), Economic Board Amsterdam, de Zuidelijke- en Noordelijke Randstad en andere overheden. Holland Rijnland faciliteert de regionale samenwerking, voert de lobby en heeft regelmatig overleg met de betrokken partijen.

Om de vestiging van ruimtevaart-gerelateerde industrie te stimuleren, onderzoekt Holland Rijnland met name de koppeling met onderzoek, onderwijs en arbeidsmarkt; ofwel kennisinstellingen en bedrijfsleven. Hierbij betrekken we de gemeenten Noordwijk, Katwijk, Leiden en Den Haag, het Innovation Quarter en de universiteiten van Leiden, Delft en Wageningen. Maar de regio kijkt ook naar de bereikbaarheid, de fysieke doorontwikkeling van de Spacecampus en het verder uitbouwen van het netwerk.

Holland Rijnland ondersteunt de gemeente Katwijk bij de ontwikkeling van Unmanned Valley door een lobby en de mogelijkheid voor cofinanciering van innovatieve projecten. Met een bijdrage uit het

cofinancieringsfonds draagt Holland Rijnland bij aan 'Instrumentation for Space', een MBO- opleiding voor de ruimtevaart in triple helix verband.

Wat mag dit kosten?

Space / Aardobservatie	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	20.260	20.260	20.260	20.260	20.260
Kosten werkorganisatie	47.541	21.433	21.433	21.433	21.433
<i>Lasten</i>	<i>67.801</i>	<i>41.693</i>	<i>41.693</i>	<i>41.693</i>	<i>41.693</i>
Saldo baten en lasten	-67.801	-41.693	-41.693	-41.693	-41.693

Biobased Economy

Wat willen we bereiken?

Wat gaan we daarvoor doen?

Wat mag dit kosten?

Biobased Economy	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	30.390	30.390	30.390	30.390	30.390
Kosten werkorganisatie	54.855	-378	-378	-378	-378
<i>Lasten</i>	<i>85.245</i>	<i>30.012</i>	<i>30.012</i>	<i>30.012</i>	<i>30.012</i>
Saldo baten en lasten	-85.245	-30.012	-30.012	-30.012	-30.012

Energietransitie

Op 27 september 2017 werd het Regionaal Energieakkoord afgesloten door de veertien gemeenten van Holland Rijnland, de provincie Zuid-Holland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Omgevingsdienst West-Holland en het samenwerkingsorgaan zelf. Na ondertekening van dit energieakkoord is in 2018 een uitvoeringsprogramma vastgesteld voor de verdere uitwerking en uitvoering van dit speerpunt.

Speerpunt

Holland Rijnland sluit met de provincie Zuid-Holland een gebiedsdeal over de regionale bijdrage aan verduurzaming en vermindering van energiegebruik.

Wat willen we bereiken?

De regionale ambitie is om in 2050 een energieneutrale regio te zijn en daarmee bij te dragen aan de landelijke (en provinciale) doelstellingen op het gebied van klimaat en energie. In het Energieakkoord zijn ook ambities geformuleerd voor duurzame Greenports, zie [paragraaf 3.1.2](#).

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoering van het Energieakkoord vergt een stevige inzet van alle partners, qua capaciteit en budget. Holland Rijnland verzorgt daarbij de programmacoördinatie, verbindt partijen en lobbyt bij provincie en Rijk. Daarnaast faciliteert Holland Rijnland het ambtelijk en bestuurlijk platform voor alle betrokken partijen (projectgroep, Stuurgroep, twee keer per jaar het PHO+ Energie en Themacafés). Capaciteit en budget zijn geregeld voor 2017 en 2018. In 2018 zal voor 2019 en verder financiering worden gevraagd aan de colleges en raden. Daarnaast zal er eind 2018 een tussentijdse evaluatie plaatsvinden: waar staan we in de uitwerking en de uitvoering na een jaar? Mede op basis hiervan stellen de partners van het Energieakkoord het uitvoeringsprogramma voor 2019-2025 op.

De inzet vanuit Holland Rijnland (capaciteit en budget) wordt in 2019 gecontinueerd.

De nadruk in 2019 zal liggen op het stimuleren van de vele initiatieven voor energiebesparing (bedrijven, gebouwde omgeving en gemeentelijk vastgoed) en het opwekken van duurzame energie in de regio, vooral via zon en wind. Ook spelen we in op de landelijke regelgeving ten aanzien van energie, bijvoorbeeld op het gebied van warmte (geen aansluitplicht meer voor gas).

Uitwerking van de regionale energietransitie loopt via zes uitvoeringslijnen. Hieronder staat per uitvoeringslijn aangegeven wat de belangrijkste acties en mijlpalen zijn in 2018 en 2019:

1. Energiebesparing: In 2018 zet de Omgevingsdienst West-Holland in op een intensivering van de aanpak bij bedrijven (onder andere door pilots bij bedrijventerreinen en MKB-scans), meer besparing bij gemeentelijk vastgoed en stimulering van besparing in de gebouwde omgeving (bijvoorbeeld door wijkaanpak). Rode draden hierin zijn de intensivering en de lessen van goede regiovoorbeelden. Op basis daarvan wordt een plan voor 2019 ontwikkeld
2. Ruimte (duurzame energieopwekking via zon en wind): Eind 2018 ligt er een regionale kaart die aangeeft waar we voor 2025 windmolens en zonnenvelden willen realiseren. we werken die in 2019 uit, samen met initiatiefnemers, provincie, andere stakeholders en burgers.
3. Zon op daken: We zetten in op een Green deal met woningbouwcorporaties in 2018 en de opzet van een uitvoeringsstructuur in 2019. We organiseren regionale bijeenkomsten voor zon op daken bij scholen en sportverenigingen en in 2019 komen we tot een actieplan. In 2018 faciliteren we een bijeenkomst voor bedrijven, gevolgd door een actieplan in 2019. Naast deze doelgroepgerichte benadering wordt in 2018 breed verkend waar er nog kansen liggen om in 2019 op te schalen tot een collectieve, regionale aanpak en aanbesteding.
4. Warmte: In 2018 brengen we regionale vraag en aanbod in beeld, stimuleren we iconische voorbeeldprojecten in de regio en zetten we vooral in op de ontwikkeling van lokale warmtevisies en maken de warmtetransitie in wet- en regelgeving beleidsmatig mogelijk. Experimenteren en doen gaan hier hand in hand. In 2019 zal de nadruk vooral liggen op de implementatie en de borging van de ontwikkelde lokale warmtevisies
5. Greenports: in 2018 identificeren we de huidige energieprojecten in de Greenports Duin- en Bollenstreek, Boskoop en Aalsmeer. We gaan na hoe het programma Regionale Energietransitie deze projecten kan versterken (met name via de lijnen Energiebesparing, Warmte en Mobiliteit). Voor 2019 en verder zetten we ons vervolgens in om vanuit een Green Deal in 2025 te komen tot het behalen van de gezamenlijke doelstellingen.

Duurzame mobiliteit: In 2018 zetten we onder andere in op stimulering van elektrisch vervoer (en het verhogen van het aantal laadpalen), vergroting van het aandeel personen in OV en deelauto's en

stimulering van pilotprojecten duurzame infrastructuur. In 2019 kijken we waar lokaal en regionaal duurzaamheidsbeleid, verkeers- en vervoersbeleid en ruimtelijke ordening verder kunnen worden geïntegreerd. Gedacht wordt aan kansen op het gebied van duurzaam OV, doelgroepenvervoer, gezamenlijke aanbestedingen, wegonderhoud en stadsdistributie.

Wat mag dit kosten?

Energietransitie	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	30.390	30.390	30.390	30.390	30.390
Kosten werkorganisatie	95.080	89.910	89.910	89.910	89.910
<i>Lasten</i>	<i>125.470</i>	<i>120.300</i>	<i>120.300</i>	<i>120.300</i>	<i>120.300</i>
Saldo baten en lasten	-125.470	-120.300	-120.300	-120.300	-120.300

Greenports van morgen

In de regio Holland Rijnland zijn drie Greenports actief: Duin- en Bollenstreek, Regio Boskoop en Aalsmeer. De bedrijven in deze Greenports zijn actief in de sierteeltsector waarbij elke Greenport binnen haar eigen specialisatie een dominante positie inneemt op de internationale markt. De Duin- en Bollenstreek heeft deze positie op de markt voor bollen, Regio Boskoop voor bomen en Aalsmeer voor bloemen en planten.

Speerpunt

De regio steunt de uitbouw van de internationale economische kracht van de Greenports Duin- en Bollenstreek, Aalsmeer en regio Boskoop.

Wat willen we bereiken?

Holland Rijnland ondersteunt de drie Greenports in het behouden en versterken van hun internationale positie. De Greenports richten zich op de gehele bedrijfsketen: veredeling, teelt en broeierij, importerende en exporterende handel en logistiek. Hoewel elke Greenport haar specialisatie kent, zijn er veel onderlinge zakelijke relaties die de marktpositie versterken. Om de internationale marktposities te behouden en te versterken, richten de drie Greenports zich onder meer op de thema's: innovatie, ruimte en bereikbaarheid, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, positionering van de sector in de regio en duurzaamheid (inclusief energie).

Wat gaan we daarvoor doen?

Het is van belang dat wij, in afstemming met de drie Greenports, het grote verhaal vertellen aan de (bestuurlijke) tafels op rijks- en provinciaal niveau waarin Holland Rijnland participeert. Hierbij gaat het over het belang van de Greenports binnen onze regio en de bijdrage die zij leveren aan de Nederlandse economie.

Bij dit speerpunt draagt Holland Rijnland zorg voor de agendasetting, initieert crossovers of jaagt deze aan en versterkt het netwerk tussen overheid, ondernemers en onderwijs. Holland Rijnland heeft geen directe bemoeienis met de projecten en activiteiten die de programmamanagers van de Greenports uitvoeren. De Greenports kennen een eigen organisatievorm voor de vertegenwoordiging, afstemming en belangenbehartiging binnen het geografisch gebied van de Greenport.

Op basis van een uitvoeringsprogramma zet Holland Rijnland in op de thema's energie, duurzaamheid en aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. Energie is één van de uitvoeringslijnen van het Regionaal Energieakkoord (zie paragraaf 3.1.2). Duurzaamheid kent een dubbele insteek. Vanuit biobased economy is de focus om op basis van plantinhoudstoffen de sierteelt te innoveren. Hierdoor wordt kennis als exportproduct een motor voor de economische groei van de sector. Een andere manier om de sector te verduurzamen, is de toepassing van gentechnologie in de veredeling voor betere gewasbescherming. Voor beide benaderingen is de verbinding van kennisinstututen en greenportondernemers de sleutel tot succes. De relatie onderwijs-arbeidsmarkt gaat over de verbinding van onderwijsinstellingen en greenportondernemers om het onderwijsaanbod toe te snijden op de vraag naar de arbeidskrachten van morgen. Menging van groen en grijs (technisch) onderwijs en een hogere opleiding van personeel zijn nodig om voorop te blijven bij verschillende ontwikkelingen zoals precisielandbouw, drones in de kas, toepassen van circulaire economie in de sierteelt en de inzet en het beheer van duurzame energiebronnen.

Holland Rijnland stimuleert projecten en samenwerking tussen partijen door de rol van makelaar en verbinder op zich te nemen. Tevens kan Holland Rijnland projecten stimuleren door een bijdrage beschikbaar te stellen uit het Cofinancieringsfonds of andere financieringsmogelijkheden te ontsluiten.

Holland Rijnland biedt naast inhoudelijk ondersteuning op genoemde thema's, het platform voor andere gemeenschappelijke Greenport-thema's. De Greenports maken hier onder meer gebruik van door gezamenlijk het Greenport Holland-overleg voor te bereiden. We zien mogelijkheden om speerpunten vanuit meerdere thema's uit de inhoudelijke agenda te verbinden met de doelstellingen van de Greenports en geven hieraan gezamenlijk invulling. Holland Rijnland ondersteunt tevens in de gezamenlijke lobby en zoekt naar fondsen binnen het landelijk programma greenports 3.0, de topsector tuinbouw en uitgangsmaterialen, bij de provincie, het Rijk en in Europa. Vanuit het Regionaal Investeringsfonds ondersteunt Holland Rijnland de Greenport ontwikkelingsmaatschappij (GOM) Duin- en Bollenstreek.

Wat mag dit kosten?

Greenports van morgen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	18.741	18.741	18.741	18.741	18.741
Kosten werkorganisatie	51.198	57.409	57.409	57.409	57.409
<i>Lasten</i>	<i>69.939</i>	<i>76.150</i>	<i>76.150</i>	<i>76.150</i>	<i>76.150</i>
Saldo baten en lasten	-69.939	-76.150	-76.150	-76.150	-76.150

Bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel

Door de economische groei verwachten we dat de aandacht voor ruimtelijk-economische thema's op regionale schaal toeneemt. Waar gaan we in onze regio bouwen, waar komen bedrijven en kantoren en hoe zijn deze bereikbaar? Deze onderwerpen kregen de afgelopen periode in de regio minder aandacht, omdat we in 2016 kozen om de inzet door Holland Rijnland hierop af te bouwen en de nadruk te leggen bij het subregionaal niveau. In 2017 constateerden we echter een groeiende

behoefte bij de gemeenten en subregio's aan ondersteuning en inhoudelijke begeleiding op dit domein.

Wat willen we bereiken?

Holland Rijnland stimuleert een goed vestigingsklimaat voor ondernemers. In de regio streven we naar een afgestemd ruimtelijk beleid voor de vestiging van bedrijven, kantoren en detailhandel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Holland Rijnland faciliteert het platform voor de afstemming van (lokale) belangen en zo nodig voor de formulering van een regionaal standpunt over deze onderwerpen. Vertegenwoordigers uit het samenwerkingsverband behartigen deze belangen bij de provincie en het Rijk.

Op verzoek van de gemeenten neemt Holland Rijnland de coördinerende rol op zich om de bedrijventerreinenstrategie in 2018 te actualiseren. De uitwerking vindt plaats in de sub-regio's. In de loop van 2018 zullen we bezien welke rol en taken er voor Holland Rijnland op dit onderwerp gewenst zijn voor 2019.

Medio 2019 moet de kantorenstrategie Holland Rijnland geactualiseerd zijn. Het primaat voor het uitvoeren van de werkzaamheden ligt bij de belangrijkste 'kantoorgemeenten' in de regio. Holland Rijnland biedt het platform voor afstemming en draagt zorg voor bestuurlijke vaststelling en het aanbieden van het document aan de provincie.

Wat mag dit kosten?

Bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Kosten werkorganisatie	29.256	27.990	27.990	27.990	27.990
<i>Lasten</i>	29.256	27.990	27.990	27.990	27.990
Saldo baten en lasten	-29.256	-27.990	-27.990	-27.990	-27.990

3.1.3 Leefomgeving

De regio Holland Rijnland heeft de ambitie om de aantrekkelijke en vitale woon- en leefomgeving te versterken. Een leefomgeving waar het prettig is om te wonen, te werken, te leven en te recreëren. Ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder verstedelijking, worden steeds meer gezien als een integrale opgave. Wonen, werken, gezonde leefomgeving, landschappelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaamheid, energietransitie en bereikbaarheid worden tegelijkertijd onderzocht en aangepakt. Veel van deze opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Dergelijke vraagstukken pakken we gezamenlijk op om resultaten te bereiken. Het uitgangspunt hierbij is: lokaal waar mogelijk, (sub-)regionaal waar nodig.

Wat willen we bereiken?

De lokale en subregionale agenda's en ontwikkelingen bij Rijk en provincie vormen de kern van de regionale samenwerking op het gebied van mobiliteit, ruimte, wonen en groen. Voor de komende periode zijn binnen deze sectoren dit belangrijke thema's: de verdere ontwikkeling van de economische potentie van waterrecreatie, de integrale verstedelijkingsopgave, de schaa sprong Openbaar Vervoer, de voeding van provinciale en lokale omgevingsvisies met regionale speerpunten, de samenwerking met de provincie Zuid-Holland (gebiedsgericht werken) en de afstemming met de Zuidelijke en Noordelijke Randstad.

De gemeente overstijgende integrale opgaven vragen om een andere manier van samenwerken tussen gemeenten en andere partijen. Het gebiedsgericht werken en de omgevingsvisies bieden hiervoor kansen.

Wat gaan we daar voor doen?

Holland Rijnland biedt het platform voor kennisuitwisseling en afstemming. Per jaar organiseren we minimaal vier keer een portefeuillehoudersoverleg Leefomgeving en minimaal vier keer een ambtelijk overleg per deelonderwerp. Indien gewenst, worden extra (thema)overleggen georganiseerd.

Ruimtelijke ordening

Holland Rijnland faciliteert het ambtelijk en bestuurlijk platform voor afstemming van ruimtelijke ontwikkelingen binnen gemeenten. Daarnaast richt het zich op belangenbehartiging bij andere samenwerkingsverbanden, de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland en op rijksniveau. Voorbeelden zijn: het overleg Zuidelijke Randstad, de bestuurlijke tafel Ruimte met de gedeputeerde en het jaarlijkse BO MIRT. Het signaleren van, en inspelen op, trends en subsidiemogelijkheden zijn ook taken voor Holland Rijnland.

Binnen de lokale en subregionale trajecten levert het samenwerkingsverband desgewenst inhoudelijk advies en zorgt het voor onderlinge afstemming. In 2019 blijven de implementatie van de Omgevingswet en de afstemming van de (lokale) omgevingsvisie dominante onderwerpen.

Verstedelijking/wonen

Voor verstedelijking en wonen biedt Holland Rijnland een inhoudelijk platform voor samenwerking en afstemming. Aandachtspunt hierbij is de toenemende integrale aanpak van de verschillende lokale en (boven-) regionale opgaven. Naast de eigen verstedelijkingsopgave is het ook van belang om buiten de grenzen van de regio en provincie te kijken, zodat we rekening kunnen houden met de druk vanuit

de metropoolregio's. Holland Rijnland behartigt daarnaast de regionale belangen bij de provincie, die een belangrijke sturende rol heeft op het gebied van verstedelijking en wonen.

Begin 2018 is de Regionale Woonagenda 2017 vastgesteld. Deze Woonagenda is niet alleen gericht op afstemming van het aantal te bouwen woningen, maar nadrukkelijk ook op de gewenste kwaliteit en integratie met andere opgaven. In 2018 wordt de monitoring van de woningbouwprogramma's hierop aangepast, in samenwerking met de provincie. De implementatie hiervan zal ook in 2019 nog een vervolg hebben. Aandachtspunt in de woonagenda is de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Zie hiervoor de omschrijving van het speerpunt 'opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen' binnen het Domein Maatschappij (zie Paragraaf 3.1.1). De provincie legt in de Visie Ruimte en Mobiliteit vast dat de regio's elke drie jaar de regionale woonvisies herzien. In 2019 starten we daarom met de volgende actualisatie van de Regionale Woonagenda 2020.

Holland Rijnland is verantwoordelijk voor de coördinatie van de woonagenda en planlijsten, inclusief de monitoring hiervan. De gemeenten en subregio's zijn verantwoordelijk voor de inhoud.

Wat mag dit kosten?

Domein Leefomgeving	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	213.135	213.135	213.135	213.135	213.135
Kosten werkorganisatie	253.616	358.580	358.580	358.580	358.580
<i>Lasten</i>	<i>466.751</i>	<i>571.715</i>	<i>571.715</i>	<i>571.715</i>	<i>571.715</i>
Bijdragen van derden	138.021	138.021	138.021	138.021	138.021
<i>Baten</i>	<i>138.021</i>	<i>138.021</i>	<i>138.021</i>	<i>138.021</i>	<i>138.021</i>
Saldo baten en lasten	-328.730	-433.694	-433.694	-433.694	-433.694

Toegankelijke groene landschappen

De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijke regio met een grote diversiteit aan landschappen. De verstedelijking, energietransitie, bodemdaling en klimaatadaptatie vragen om een integrale benadering van de ruimtelijke ontwikkelingen. Enerzijds zet het de kwaliteit van landschap en groen onder druk, maar elke verandering brengt ook meekoppelkansen met zich mee. De komende periode zal daarom de nadruk meer liggen op het verbinden en versterken van de groengebieden. In onze regio biedt het Nationaal Park een unieke kans verbinding te leggen tussen het Duin-Horst en Weide gebied.

Speerpunt

De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijke groene bestemming voor inwoners en recreanten.

Wat willen we bereiken?

Het doel van dit speerpunt is versterking van het landschap. Aan de ene kant is dit speerpunt gericht op voldoende groen en natuur in relatie tot andere ontwikkelingen, zoals grootschalige verstedelijking. Een landschap dat aantrekkelijk is om in te verblijven door een gevarieerd aanbod van recreatieve

voorzieningen en agrotourisme, in diverse natuurlijke landschappen en cultureel erfgoed. Aan de andere kant richt dit speerpunt zich op het behouden en toevoegen van biodiversiteit en het onderling verbinden van natuur- en groengebieden.

Wat gaan we daarvoor doen?

De inzet van de regio blijft gelijk, op basis van intensieve samenwerking met de subregionale landschapstafels. Holland Rijnland heeft bijzondere aandacht voor regionale iconen, zoals de ontwikkeling van het Hollands-Utrechts Plassengebied (van de Kagerplassen tot en met de Vinkeveense Plassen) en het metropolitaan landschap. Verder werken we samen met andere partners aan het verbeteren en economisch versterken van het waternetwerk, zowel naar als in het merengebied, de verdere ontwikkeling van de Haarlemmertrekvaart, Blueport (recreatiehaven) en het Nationaal Park Hollandse Duinen (realiseren van de 15 ambities in het vastgestelde ambitiedocument). De versterking van de kwaliteit van natuur- en groengebieden vraagt meer nadruk op biodiversiteit en landbouwtransitie.

Holland Rijnland biedt cofinanciering, op basis van het Regionale Investeringsfonds (RIF), aan projecten die bijdragen aan de doelen uit het Regionaal Groenprogramma. Dit doen we door het opstellen, uitvoeren en monitoren van uitvoeringsovereenkomsten met de Leidse Regio en de Duin- en Bollenstreek. In de nieuw af te sluiten overeenkomsten is meer aandacht voor biodiversiteit. Het Regionaal Groenprogramma loopt tot en met 2020. In 2018 starten we de discussie over de mogelijkheden en wensen voor de periode daarna. Deze discussie loopt door in 2019, inclusief de besluitvorming hierover.

Holland Rijnland continueert haar rol in (mede) ondersteuning van publieke en private initiatieven, in lobby, faciliteren van het platform, belangenbehartiging (onder meer bij de Bestuurlijke Tafel Natuur, Landschap en Recreatie met de gedeputeerde) en subsidieverwerving. De uitvoering van het LEADER programma en projecten binnen de thema's Circulaire Economie en Gezondheid vindt in 2019 onverminderd plaats. LEADER is een Europees ontwikkelingsprogramma voor het platteland en richt zich op de thema's gezondheid en circulaire economie, waar reststromen een onderdeel van is. Daarnaast blijft Holland Rijnland in 2019 de Stichting Landschapsfonds Holland Rijnland en de Vereniging Vrijtijdslandschappen ondersteunen bij hun werkzaamheden, en dan met name bij het stimuleren van particuliere initiatieven in het groen.

Wat mag dit kosten?

Toegankelijke groene landschappen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	158.281	158.281	158.281	158.281	158.281
Kosten werkorganisatie	95.081	111.577	111.577	111.577	111.577
<i>Lasten</i>	253.362	269.858	269.858	269.858	269.858
Bijdragen van derden	138.021	138.021	138.021	138.021	138.021
<i>Baten</i>	138.021	138.021	138.021	138.021	138.021
Saldo baten en lasten	-115.341	-131.837	-131.837	-131.837	-131.837

Beter benutten regionaal mobiliteitsnetwerk

Verkeer en vervoer zijn faciliterend aan ruimtelijke, maatschappelijke en economische ontwikkelingen. De ambities en doelstellingen op dit terrein zijn daarom altijd een afgeleide van ambities en doelstellingen op andere onderwerpen en thema's. Inmiddels vraagt een aantal van de infraprojecten uit het Regionaal Investeringsfonds (RIF) minder aandacht omdat deze in uitvoering gaan.

Speerpunt

Beter benutten regionaal mobiliteitsnetwerk.

Wat willen we bereiken?

We willen de ambities van de regio inzichtelijk maken met betrekking tot de ontbrekende schakels in het multimodale netwerk. In 2017 stelden we daarvoor een mobiliteitsagenda vast. Hiermee is inhoud gegeven aan de lobbyagenda voor de regio en zijn enkele uitvoeringslijnen benoemd. Een deel van deze uitvoeringslijnen zijn niet in de lobbyagenda opgenomen, maar worden op andere wijze uitgevoerd. Diverse andere projecten vallen onder het 'oude werk' van Holland Rijnland en daarmee binnen de kaders van het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan (RVVP) met de bijbehorende uitvoeringsprogramma's en het Regionaal Investeringsfonds (RIF). Aan de verschillende modaliteiten besteden wij aandacht. Een rode draad hierbij is aandacht voor duurzame mobiliteit. Duurzame mobiliteit is namelijk ook één van de uitvoeringslijnen van het uitvoeringsprogramma Energietransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Holland Rijnland biedt de gemeenten een platform om kennis te delen en informatie uit te wisselen. Hiervoor organiseren we ongeveer vier keer per jaar een ambtelijk overleg. Voor hele specifieke onderwerpen die meer tijd vragen, worden desgewenst thema-overleggen georganiseerd.

Verder zorgt Holland Rijnland voor kennisdeling uit provinciale en landelijke overleggen, netwerken, vakliteratuur etc. Holland Rijnland maakt onder meer onderdeel uit van Stedenbaan-overleggen en neemt deel aan het ambtelijk en bestuurlijk Provinciaal Verkeer en Vervoerberaad.

De in regionaal verband vastgestelde prioriteiten uit de Knelpuntenanalyse/mobiliteitsagenda worden verder uitgewerkt. Zo zal voor de fiets verder worden gewerkt aan een regionaal

snelfietsnetwerk. Holland Rijnland stimuleert gemeenten om de regionaal vastgestelde kwaliteit voor het fietspadennetwerk uit te voeren.

Voor het openbaar vervoer wordt de input voor de nieuwe OV-concessie - samen met de provincie Zuid-Holland en de regio Midden-Holland - vormgegeven in een Programma van Eisen. In 2018 is bekend of deze concessie in 2020 of 2022 van start gaat. De namens de regio's ingebrachte input voor het Programma van Eisen is gebaseerd op de in 2018 gezamenlijk opgestelde OV-visie en het beleidskader voor de concessie waarvoor de provincie Zuid-Holland samenwerkt met de regio's. Het doelgroepenvervoer, in samenhang met gebieden met beperkt openbaar vervoer, maken nadrukkelijk deel uit van deze visie. Bij het opstellen van de OV-visie is tevens tekening gehouden met de consequenties van de ontwikkeling van het nieuwe busstation in Leiden.

Met Midden-Holland vindt op meerdere dossiers samenwerking plaats waaronder op de dossiers N207 en N11/A12. Ook in de toekomst zal dit blijven plaatsvinden. Met de provincie Noord-Holland werken we samen op het dossier Duinpolderweg en HOV Noordwijk-Schiphol. De samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt verder versterkt. Ook met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) blijven we onverminderd nauw samenwerken.

Voor het verbinden van de (H)OV-netwerken stemt Holland Rijnland af met de Metropoolregio's Amsterdam en Rotterdam-Den Haag. Holland Rijnland zet samen met de gemeente Leiden een lobby op voor het mogelijk doortrekken van HOV-verbindingen naar Holland Rijnland. Eventuele doortrekking kan gevolgen hebben voor het centraal station en de stationsomgeving van Leiden.

Holland Rijnland blijft zich inzetten voor de realisatie van de afgesproken grootschalige infrastructurele projecten uit het Regionaal Investeringsfonds (RIF). Bestaande prioritaire (RIF) projecten, zoals de Duinpolderweg en de frequentieverhoging op het spoor Leiden-Alphen aan den Rijn-Utrecht, hebben onverminderd de aandacht. De precieze rol verschilt per project. Zo zit de Duinpolderweg in 2019 nog in de planvormingsfase (projectMER), terwijl het voor de RijnlandRoute gaat om een beperkte monitoringsrol.

Daarnaast is Holland Rijnland verantwoordelijk voor een aantal uitvoerende taken, waaronder het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV of Regiotaxi), zie [paragraaf 3.3.2](#). De provincie gaat vanaf 2019 de provinciale bijdrage aan de OV-ritten in de Regiotaxi en de beheerskosten heroverwegen. Besluitvorming hierover vindt uiterlijk medio 2018 plaats. Op dat moment besluiten gemeenten en regio over eventuele verlenging van het lopende contract voor de Regiotaxi. Indien er sprake is van verlenging, zal de regio hier inzet op blijven leveren.

Wat mag dit kosten?

Beter benutten mobiliteitsnetwerk	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	50.650	50.650	50.650	50.650	50.650
Kosten werkorganisatie	98.739	155.271	155.271	155.271	155.271
<i>Lasten</i>	<i>149.389</i>	<i>205.921</i>	<i>205.921</i>	<i>205.921</i>	<i>205.921</i>
Saldo baten en lasten	-149.389	-205.921	-205.921	-205.921	-205.921

Ruimtelijke ordening, verstedelijking en wonen

De regio Holland Rijnland heeft de ambitie om de aantrekkelijke en vitale woon- en leefomgeving te versterken. Een leefomgeving waar het prettig is om te wonen, te werken, te leven en te recreëren. Ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder verstedelijking, worden steeds meer gezien als een integrale opgave. Wonen, werken, gezonde leefomgeving, landschappelijke kwaliteit, klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzaamheid, energietransitie en bereikbaarheid worden tegelijkertijd onderzocht en aangepakt. Veel van deze opgaven overstijgen de gemeentegrenzen. Dergelijke vraagstukken pakken we gezamenlijk op om resultaten te bereiken. Het uitgangspunt hierbij is: lokaal waar mogelijk, (sub-)regionaal waar nodig.

Wat willen we bereiken?

De lokale en subregionale agenda's en ontwikkelingen bij Rijk en provincie vormen de kern van de regionale samenwerking op het gebied van mobiliteit, ruimte, wonen en groen. Voor de komende periode zijn binnen deze sectoren dit belangrijke thema's: de verdere ontwikkeling van de economische potentie van waterrecreatie, de integrale verstedelijkingsopgave, de schaa sprong Openbaar Vervoer, de voeding van provinciale en lokale omgevingsvisies met regionale speerpunten, de samenwerking met de provincie Zuid-Holland (gebiedsgericht werken) en de afstemming met de Zuidelijke en Noordelijke Randstad.

De gemeente overstijgende integrale opgaven vragen om een andere manier van samenwerken tussen gemeenten en andere partijen. Het gebiedsgericht werken en de omgevingsvisies bieden hiervoor kansen.

Wat gaan we daar voor doen?

Holland Rijnland biedt het platform voor kennisuitwisseling en afstemming. Per jaar organiseren we minimaal vier keer een portefeuillehoudersoverleg Leefomgeving en minimaal vier keer een ambtelijk overleg per deelonderwerp. Indien gewenst, worden extra (thema)overleggen georganiseerd.

Ruimtelijke ordening

Holland Rijnland faciliteert het ambtelijk en bestuurlijk platform voor afstemming van ruimtelijke ontwikkelingen binnen gemeenten. Daarnaast richt het zich op belangenbehartiging bij andere samenwerkingsverbanden, de provincies Zuid-Holland en Noord-Holland en op rijksniveau. Voorbeelden zijn: het overleg Zuidelijke Randstad, de bestuurlijke tafel Ruimte met de gedeputeerde en het jaarlijkse BO MIRT. Het signaleren van, en inspelen op, trends en subsidiemogelijkheden zijn ook taken voor Holland Rijnland.

Binnen de lokale en subregionale trajecten levert het samenwerkingsverband desgewenst inhoudelijk advies en zorgt het voor onderlinge afstemming. In 2019 blijven de implementatie van de Omgevingswet en de afstemming van de (lokale) omgevingsvisie dominante onderwerpen.

Verstedelijking/wonen

Voor verstedelijking en wonen biedt Holland Rijnland een inhoudelijk platform voor samenwerking en afstemming. Aandachtspunt hierbij is de toenemende integrale aanpak van de verschillende lokale en (boven-) regionale opgaven. Naast de eigen verstedelijkingsopgave is het ook van belang om buiten de grenzen van de regio en provincie te kijken, zodat we rekening kunnen houden met de druk vanuit de metropoolregio's. Holland Rijnland behartigt daarnaast de regionale belangen bij de provincie, die een belangrijke sturende rol heeft op het gebied van verstedelijking en wonen.

Begin 2018 is de Regionale Woonagenda 2017 vastgesteld. Deze Woonagenda is niet alleen gericht op afstemming van het aantal te bouwen woningen, maar nadrukkelijk ook op de gewenste kwaliteit en integratie met andere opgaven. In 2018 wordt de monitoring van de woningbouwprogramma's hierop aangepast, in samenwerking met de provincie. De implementatie hiervan zal ook in 2019 nog een vervolg hebben. Aandachtspunt in de woonagenda is de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Zie hiervoor de omschrijving van het speerpunt 'opvang en huisvesting bijzondere doelgroepen' binnen het Domein Maatschappij (zie [Paragraaf 3.1.1](#)). De provincie legt in de Visie Ruimte en Mobiliteit vast dat de regio's elke drie jaar de regionale woonvisies herzien. In 2019 starten we daarom met de volgende actualisatie van de Regionale Woonagenda 2020.

Holland Rijnland is verantwoordelijk voor de coördinatie van de woonagenda en planlijsten, inclusief de monitoring hiervan. De gemeenten en subregio's zijn verantwoordelijk voor de inhoud.

Wat mag dit kosten?

Ruimtelijke ordening, verstedelijking en wonen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	4.204	4.204	4.204	4.204	4.204
Kosten werkkorganisatie	59.796	91.732	91.732	91.732	91.732
<i>Lasten</i>	<i>64.000</i>	95.936	95.936	95.936	95.936
Saldo baten en lasten	-64.000	-95.936	-95.936	-95.936	-95.936

3.1.4 Netwerkorganisatie

De ambitie van Holland Rijnland als netwerkorganisatie, is de versterking van het strategisch vermogen van de samenwerkende gemeenten. Holland Rijnland faciliteert de gemeenten waardoor ze in staat zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hiernaar te kunnen acteren.

Wat willen we bereiken?

De ambitie van Holland Rijnland als netwerkorganisatie, is de versterking van het strategisch vermogen van de samenwerkende gemeenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Holland Rijnland faciliteert de gemeenten waardoor ze in staat zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hiernaar te kunnen acteren. Dat doen wij door de gemeenten te ondersteunen bij het verwerven van subsidies, het doen van strategische verkenningen en het verwerven en delen van kennis. Holland Rijnland heeft een verbindende rol, zowel op inhoudelijke thema's (borgen integraliteit gebiedsopgaven) als het met elkaar in contact brengen van partijen (netwerkontwikkeling, bevorderen samenwerking triple-helix).

Wat mag dit gaan kosten?

Overzicht Domein Netwerkmanagement	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	192.470	146.885	146.885	146.885	146.885
Kosten werkorganisatie	207.701	171.151	171.151	171.151	171.151
<i>Lasten</i>	<i>400.171</i>	<i>318.036</i>	<i>318.036</i>	<i>318.036</i>	<i>318.036</i>
Saldo baten en lasten	-400.171	-318.036	-318.036	-318.036	-318.036

Verwerven subsidies

Speerpunt

De organisatie Holland Rijnland ondersteunt de gemeenten bij het verwerven van subsidies voor regionale projecten.

Wat willen we bereiken?

De activiteiten richten zich op het maximaal benutten van externe gelden om regionale projecten te kunnen realiseren die bijdragen aan de door geformuleerde speerpunten in de Inhoudelijke Agenda.

Het binnenhalen van externe gelden is vaak een voorwaarde voor de daadwerkelijke uitvoering van regionale projecten.

De gemeenten hebben hiervoor niet altijd voldoende capaciteit of kennis in huis. Voor de weg van project naar benodigd geld, biedt de organisatie Holland Rijnland ambtelijke ondersteuning aan gemeenten als er sprake is van regionale projecten voortkomend uit de speerpunten. Daarnaast vervult zij een signaalfunctie waar het subsidiekansen betreft.

Wat gaan we daarvoor doen?

De organisatie Holland Rijnland heeft zicht op de actuele situatie binnen de deelnemende gemeenten en richt zich actief op subsidiesignalering en kansen die hieraan zijn gekoppeld. Hiertoe heeft Holland Rijnland een subsidietool, waarmee zij actief het subsidielandschap monitort.

Daarnaast onderhoudt Holland Rijnland een breed netwerk bij de belangrijkste subsidiebronnen, de provincie Zuid-Holland en het Rijk.

Op de route van projectidee naar realisatie, is kennis van het subsidielandschap eveneens een belangrijke voorwaarde. Daarnaast vraagt het daadwerkelijk en op de juiste wijze aanvragen van subsidie om (soms veel) ambtelijke inzet en inzicht in de procedures.

Holland Rijnland spant zich in om kennis zo goed mogelijk te delen en het netwerk zoveel mogelijk open te stellen en te ontsluiten voor de gemeenten.

Wat mag dit kosten?

Subsidieverwerving	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	0	0	0	0	0
Kosten werkorganisatie	18.285	13.651	13.651	13.651	13.651
<i>Lasten</i>	<i>18.285</i>	<i>13.651</i>	<i>13.651</i>	<i>13.651</i>	<i>13.651</i>
Bijdragen van derden	0	0	0	0	0
<i>Baten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Saldo baten en lasten	-18.285	-13.651	-13.651	-13.651	-13.651

Strategische verkenningen

Speerpunt

De organisatie Holland Rijnland voorziet onze gemeenten van strategische verkenningen.

Wat willen we bereiken?

Nieuwe wetgeving van de rijksoverheid en nota's, begrotingen, strategische documenten en dergelijke van andere overheden en invloedrijke adviesorganen kunnen invloed hebben op de lokale en/of regionale praktijk. Het is van belang dat gemeenten inzicht hebben op de wijze waarop. De inspanningen van Holland Rijnland op het terrein van de inhoudelijke agenda dragen hieraan bij.

Wat gaan we daarvoor doen?

Holland Rijnland monitort en rapporteert over de voor de gemeenten en regio relevante ontwikkelingen. Waar nodig anticipeert Holland Rijnland actief en agendeert zij op de betreffende platforms om samen met de gemeenten koers te bepalen.

Wat mag dit kosten?

Strategische verkenningen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	0	0	0	0	0
Kosten werkorganisatie	54.854	31.678	31.678	31.678	31.678
Lasten	54.854	31.678	31.678	31.678	31.678
Saldo baten en lasten	-54.854	-31.678	-31.678	-31.678	-31.678

Kennis delen

Speerpunt

De organisatie Holland Rijnland deelt uitbundig kennis met de gemeenten.

Wat willen we bereiken?

De organisatie Holland Rijnland wil de deelnemende gemeenten zo goed mogelijk informeren over ontwikkelingen op het gebied van de speerpunten. Daarnaast stimuleert de organisatie Holland Rijnland dat deelnemende gemeenten ook hun kennis met elkaar delen, daar waar dit relevant of interessant kan zijn voor anderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bestuurders en medewerkers van Holland Rijnland nemen namens onze gemeenten deel aan diverse overleggremia zoals de Economische Programmaraad Zuidvleugel en het Netwerk Zuidelijke Randstad. via het voeren van accountmanagement richting gemeenten en het faciliteren van het platform op diverse onderwerpen delen we actief kennis en ervaring met de gemeenten.

Verder wordt via onze website en het digitale platform PLEK de communicatie en interactie tussen gemeenten, regio en andere samenwerkingspartners versterkt. Daarnaast maken wij factsheets, thema-folders en nieuwsbrieven waarin we steeds vaker gebruik maken van infographics. Zo geven we daadwerkelijk invulling en gestalte aan de flexibele netwerkorganisatie.

Ook in 2019 organiseren wij weer diverse themacafe's rond de speerpunten en andere activiteiten van Holland Rijnland. Verder voert de werkorganisatie een actieve communicatiestrategie.

Wat mag dit kosten?

Kennisdeling	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	70.910	70.910	70.910	70.910	70.910
Kosten werkorganisatie	51.198	45.804	45.804	45.804	45.804
<i>Lasten</i>	<i>122.108</i>	<i>116.714</i>	<i>116.714</i>	<i>116.714</i>	<i>116.714</i>
Saldo baten en lasten	-122.108	-116.714	-116.714	-116.714	-116.714

Lopende zaken netwerkorganisatie

Hier vindt de overkoepelende sturing/management van de diverse programma's uit de Inhoudelijke Agenda plaats. Daarnaast is er budget voor monitoring

Wat mag dit kosten?

Lopende zaken Netwerkmanagement	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	121.560	75.975	75.975	75.975	75.975
Kosten werkorganisatie	83.364	80.018	80.018	80.018	80.018
<i>Lasten</i>	<i>204.924</i>	<i>155.993</i>	<i>155.993</i>	<i>155.993</i>	<i>155.993</i>
Saldo baten en lasten	-204.924	-155.993	-155.993	-155.993	-155.993

3.2 Regionaal Bureau Leerplicht

Het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) stelt het belang van de jongere voorop en zet zich in om elke jongere een plek te bieden in de samenleving. Samen met de jongere, de ouders en het netwerk rond de jongere zoeken wij naar de best passende oplossing als het even niet lukt om naar school te gaan. Hierbij kijken wij naar de kracht en dromen van de jongere. Het RBL signaleert knelpunten en achterliggende problematiek en schakelt proactief met partners. Wij willen geen onnodige regels of schotten. Wij sluiten ons aan bij de gangbare samenwerkingsmethodiek van betrokken instanties in het jeugdbeleid. Handhaving doen we alleen als dit een positief effect heeft op de jongere.

3.2.1 Regionaal Bureau Leerplicht

Wat willen we bereiken?

Het RBL streeft ernaar dat geen enkele jongere langer dan drie maanden thuis. Daarnaast proberen we te voorkomen dat jongeren voortijdig schoolverlaten. Er moet een sluitend vangnet komen voor jongeren in kwetsbare posities. En we maken ons sterk om schoolverlaters zonder startkwalificatie terug te leiden naar onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

Het Regionaal Bureau Leerplicht voert voor de gemeenten in de Duin & Bollenstreek en de Leidse Regio drie taken uit: de leerplichtfunctie (5- tot 16-jarigen), de kwalificatieplicht (16- en 17-jarigen) en de RMC-functie (18- tot 23-jarigen) uit. Hiermee handhaaft het RBL de leerplicht voor minderjarige jongeren en bestrijdt het voortijdig schoolverlaten. Het RBL is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland.

Geen jongere zit langer dan drie maanden thuis

De verzuimaanpak van het RBL stimuleert dat iedere school een eigen verzuimbeleid heeft en er naar handelt. Hierin is aandacht voor zowel geoorloofd (bijvoorbeeld ziekte) als ongeoorloofd verzuim. Iedere verzuimmelding het RBL op met als doel het verzuim te stoppen. Want tijdig handelen bij verzuim helpt om schooluitval te voorkomen. In de praktijk blijkt dat de mate van regie van grote invloed is op de duur van het schoolverzuim. In 2018 is er een regionale werkwijze ontwikkeld waarin de leerplichtambtenaar of casemanager de procesregie heeft. Vanuit deze procesregierol oefent het RBL invloed uit op het verkorten van de periode dat een kind niet naar school gaat. Deze werkwijze wordt in 2019 verder doorontwikkeld. De werkwijze moet er voor zorgen dat meer kinderen een passend onderwijs-zorg aanbod krijgen en dat de duur waarin dit wordt gerealiseerd korter is dan drie maanden. We verwachten dat ook het aantal vrijstellingen op basis van psychische en lichamelijke gronden hierdoor afneemt. Het RBL heeft ook een taak om deze ontwikkeling te monitoren en relevante samenwerkingspartijen tijdig in te lichten.

Voortijdig schoolverlaten voorkomen

Het doel van de verzuimaanpak voor jongeren van 18 jaar of ouder, is schooluitval voorkomen door problemen preventief te signaleren en aan te pakken. De school is als eerste verantwoordelijk om actie te ondernemen bij schoolverzuim. Het RBL werkt voor de doelgroep 18+ verzuimrisicogericht. Dat betekent dat we alle jongeren willen spreken die uitvallen van school of het risico lopen uit te vallen. Het RBL werkt intensief samen met scholen om vroegtijdig knelpunten in de schoolloopbaan in beeld te krijgen en te zorgen voor een succesvol vervolg. De basis hiervoor is een gezamenlijk

exitgesprek met school, jongere en waar mogelijk ouders, waarbij elke jongere een plan heeft voor de toekomst.

Voortijdig schoolverlaten is een probleem dat we gezamenlijk aanpakken met scholen, jeugdhulp, gemeenten en andere partners. Hiervoor werkt het RBL regionaal intensief samen, onder andere met de partners uit het regionale VSV-programma 'Op naar de Finish!'. Het RBL is zowel beleidsmatig als uitvoerend nauw betrokken bij regionale ontwikkelingen en acties rond voortijdig schoolverlaters. Vanuit onze positie kunnen we knelpunten signaleren en agenderen bij gemeenten om ze gezamenlijk op te pakken.

Sluitend vangnet voor jongeren in kwetsbare positie

Het RBL heeft vanaf 2019 de nieuwe wettelijke taak een sluitend vangnet te creëren voor jongeren in kwetsbare posities. Dit zijn jongeren die uitstromen uit het Praktijkonderwijs, Voortgezet Speciaal Onderwijs, Entree-onderwijs, VMBO Basis Beroeps en het VMBO Leerwerktraject. Deze groep leerlingen verlaten de school richting vervolgonderwijs, werk of dagbesteding. Het RBL volgt deze jongeren tot en met hun 22^e, en schakelt de juiste organisaties in als ze tussen wal en schip dreigen te raken. Het RBL signaleert en agendeert problemen die een doorlopende (leer)lijn belemmeren, met name bij overstapmomenten.

Schoolverlaters zonder startkwalificatie terugleiden naar onderwijs

Alle jongeren die uitvallen van school zonder startkwalificatie, benadert het RBL proactief voor begeleiding. Jongeren zonder werk worden thuis bezocht. De diversiteit en complexiteit van de doelgroep vraagt om een intensieve aanpak samen met lokale partners. Het doel is dat jongeren blijven meedoen in de maatschappij en waar mogelijk terugkeren naar onderwijs. Het RBL pakt de (proces)regie in de terugkeer naar onderwijs of werk.

Wat mag dit kosten?

Regionaal Bureau Leerplicht	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	25.326	25.326	25.326	25.326	25.326
Kosten werkorganisatie	1.550.198	1.487.796	1.487.796	1.487.796	1.487.796
<i>Lasten</i>	<i>1.575.524</i>	<i>1.513.122</i>	<i>1.513.122</i>	<i>1.513.122</i>	<i>1.513.122</i>
Bijdragen van derden	810.400	810.400	810.400	810.400	810.400
<i>Baten</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>	<i>810.400</i>
Saldo baten en lasten	-765.124	-702.722	-702.722	-702.722	-702.722

3.3 Overige uitvoerende taken: woonruimteverdeling, verkeer en vervoer

Naast het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) en de TWO Jeugdhulp, heeft Holland Rijnland nog een aantal andere uitvoerende taken. Dit zijn:

- de urgentieverlening bij woonruimteverdeling,
- het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV),
- de coördinatie van de subsidieaanvragen Provinciale Subsidieregeling Mobiliteit (PSM),
- Regionaal Project Verkeersveiligheid.

De laatste taak heeft als doel om door gedragsbeïnvloeding (door middel van voorlichting, educatie en handhaving) het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen. Holland Rijnland biedt een platform aan gemeenten en subregio's om kennis uit te wisselen over de toepassing van de aanbevolen maatregelen. Ook in 2019 zetten wij ons in om deze taken tot tevredenheid van alle betrokken partijen effectief en efficiënt uit te voeren.

3.3.1 Urgentie commissie

In opdracht van het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland, toetst een onafhankelijke urgentiecommissie of woningzoekenden voorrang krijgen bij de toekenning van een sociale huurwoning. Holland Rijnland ondersteunt deze commissie bij de beoordeling van urgentieverzoeken, de afgifte van urgenties en het verweer bij bezwaar- en beroepsprocedures bij de rechtbank en Raad van State.

Daarnaast behandelen de bezwaarschrijvencommissies van Alphen aan den Rijn, Katwijk en Servicepunt71, in opdracht van Holland Rijnland, bezwaarschrijven omtrent woonruimteverdeling. De herziening van de regionale huisvestingsverordening in 2018 kan gevolgen hebben voor de manier waarop bezwaren worden afgehandeld.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een zo effectief mogelijke intake van urgentieverzoeken en een klantgerichte en efficiënte behandeling van bezwaarschrijven. Het idee hierachter is dat hoe beter de intake, hoe minder urgentieverzoeken op onjuiste gronden worden ingediend. Dat betekent uiteindelijk dat er minder bezwaarschrijven in behandeling worden genomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Een goede intake bereiken we door de urgentie-intakers van woningcorporaties regelmatig voor te lichten. In 2019 willen we een digitaal portaal voor urgentieverzoeken invoeren. De woningzoekende dient dan zelf, digitaal, het urgentieverzoek in en kan daarmee een betere inschatting maken van de slagingskans van zijn verzoek. Ook kunnen dossiers van de urgentie-aanvrager op een veiliger manier worden opgeslagen en gedeeld met de corporaties en de bezwarencommissies.

3.3.2 Regiotaxi

De Regiotaxi Holland Rijnland is een vraagafhankelijk vervoerssysteem en rijdt in de gehele regio. De Regiotaxi is zowel een aanvullende voorziening op het reguliere openbaar vervoer, als voorziening voor mensen met een beperking. Die laatste groep krijgt een vergoeding via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning.

De provincie geeft aan de bijdrage aan de beheersorganisatie vanaf 2019 te zullen heroverwegen. Indien deze provinciale bijdrage vervalt, stijgt de gemeentelijke bijdrage met € 45.000,- totaal. Wij verwachten medio 2018 hierover duidelijkheid.

Wat willen we bereiken?

De eisen waaraan de Regiotaxi Holland Rijnland moet voldoen, zijn vastgelegd in het Programma van Eisen. Wij willen dat de vervoerder handelt volgens de gestelde eisen. Het gaat hierbij om zaken als punctualiteit en klantgerichtheid. Ervan uitgaande dat de minimale eisen in 2019 niet wijzigen, geldt dat iedere kalendermaand²:

- de ophaaltijd bij minimaal 95% van alle reizigersritten binnen de toegestane marges is;
- de aankomsttijd bij minimaal 95% van alle reizigersritten binnen de toegestane marges is;
- minimaal 95% van alle reizigersritten is uitgevoerd binnen de maximaal toegestane reistijd;
- het aantal gegronde klachten maximaal 0,2% is van het aantal reizigersritten. (Dat betekent maximaal twee gegronde klachten op duizend reizigersritten).

Verder stellen we eisen ten aanzien van personeel (chauffeurs), materieel (wagens) en de maximale wachttijd voor de telefonische bestelling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Contractbeheer en sturen op kwaliteit zijn voor wat de regiotaxi betreft, belangrijke taken voor Holland Rijnland. We controleren of de vervoerder zich houdt aan het Programma van Eisen, de inschrijving en de met Holland Rijnland afgesloten overeenkomst. We monitoren en evalueren het aantal klachten, de aard ervan en de punctualiteit. Tot slot verzorgen wij de financiële afhandeling met de provincie (subsidieaanvragen) en de vervoerder (OV-ritten en sociale begeleiding).

3.3.3 Verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken?

Het uiteindelijke doel van het regionaal project Verkeersveiligheid is het terugdringen van het aantal verkeersdoden en -gewonden. Holland Rijnland kan daarop niet sturen. Wel kan ze scholen en gemeenten stimuleren om hierop actie te ondernemen. Bijvoorbeeld door zoveel mogelijk mensen te bereiken met adequate voorlichting, te sturen op handhaving of het verkeersveiliger maken van de infrastructuur. De regionale samenwerking richt zich in eerste instantie vooral op gedragsbeïnvloeding. Het doel is dan ook om:

- Op ten minste 85% van de tweehonderd basisscholen en alle middelbare scholen een programma over verkeersveiligheid aan te bieden. Inmiddels draait het programma op 179 van de ongeveer 200 basisscholen in de regio en op de meeste middelbare scholen (peildatum augustus 2017);
- Alle projecten uit het Actieprogramma Verkeersveiligheid 2017-2019 in uitvoering te hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om het Actieprogramma verkeersveiligheid uit te voeren, maken we dankbaar gebruik van de Provinciale subsidieregeling mobiliteit. Holland Rijnland coördineert de subsidieaanvragen voor regionale infrastructurele projecten én voor projecten Duurzaam Veilig.

² bron: programma van eisen 2017-2018.

Holland Rijnland faciliteert de projectleiders die lokaal de acties rondom verkeerseducatie coördineren. Op hoofdlijnen gaat het om de volgende acties³:

- De Verkeersleerkracht blijft per school ondersteuning op maat bieden, tussen de 8 en 20 uur per school.
- We streven naar circa vijftig scholen die actief bezig zijn met TotallyTraffic, een verkeersveiligheidsprogramma voor het voortgezet onderwijs van het ROVZH (Regionaal Ondersteuningsbureau Verkeersveiligheid Zuid-Holland).
- Iedere school zet jaarlijkse ten minste één en maximaal drie betaalde modules in van TotallyTraffic.
- Jaarlijks organiseren we praktijkdagen voor jonge autorijders (16-24 jaar) verspreid over de regio.
- We zetten in op verkeerseducatie door de onderwijsbegeleidingsdienst voor 0-4-jarigen op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (JONGLEREN).
- Circa 285 campagneborden langs de wegen in Holland Rijnland wisselen vier á vijf maal per jaar van posters, aansluitend op landelijke campagnes.

De Provinciale subsidieregeling mobiliteit loopt af in 2019 en daarmee ook het regionale actieprogramma. In 2019 evalueren we het actieprogramma 2017-2019 en stellen we een nieuw actieprogramma op mede op basis van deze evaluatie en de door de provincie beschikbaar gestelde middelen.

3.3.4 Wat mag dit kosten?

Overige uitvoerende taken	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	1.182.197	1.217.652	1.217.652	1.217.652	1.217.652
Kosten werkorganisatie	394.505	514.594	514.594	514.594	514.594
<i>Lasten</i>	<i>1.576.702</i>	<i>1.732.246</i>	<i>1.732.246</i>	<i>1.732.246</i>	<i>1.732.246</i>
Bijdragen van derden	828.256	828.256	828.256	828.256	828.256
<i>Baten</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>	<i>828.256</i>
Saldo baten en lasten	-748.446	-903.990	-903.990	-903.990	-903.990

³ In het Actieprogramma verkeersveiligheid 2017-2019 zijn alle projecten op hoofdlijnen beschreven. Dit is terug te vinden op de website van Holland Rijnland.

3.4 Programma TWO Jeugdhulp

De TWO Jeugdhulp richt zich namens dertien gemeenten⁴ op de transformatie en de inkoop van de regionale jeugdhulp. Daarbij is de TWO Jeugdhulp onderdeel van het gezamenlijke opdrachtgeverschap. Hiervoor sloten de gemeenten en Holland Rijnland een dienstverleningsovereenkomst (DVO Jeugdhulp) af. De deelnemende gemeenten evalueren in 2018 de DVO Jeugdhulp. Deze evaluatie is dan eveneens de evaluatie van het regionale opdrachtgeverschap jeugdhulp. Het is de bedoeling dat gemeenten deze evaluatie gebruiken bij het besluit om de DVO al dan niet te verlengen. Dit besluit moet uiterlijk het tweede kwartaal van 2018 worden genomen (art. 1.3 van de DVO). Bij het opstellen van de begroting Holland Rijnland 2019 is de besluitvorming hierover nog niet afgerond. Daarom beschrijven we hieronder een aantal scenario's.

Scenario 1 – De DVO jeugdhulp 2016-2018 wordt met twee jaar ongewijzigd verlengd

In dit scenario verandert er feitelijk niets. De in de DVO opgenomen optie voor verlenging wordt gebruikt. De huidige wijze van besturen blijft ongewijzigd van kracht. De colleges van de dertien samenwerkende gemeenten moeten hier afzonderlijk een besluit over nemen. Dat besluit wordt toegevoegd aan de huidige DVO waarmee de verlenging van de termijn wordt geaccordeerd. In 2019 kan de TWO Jeugdhulp dan starten met de nieuwe inkoopprocedure voor de regionaal te contracteren jeugdhulp vanaf 2020.

Scenario 2 – De DVO jeugdhulp 2016-2018 wordt verlengd maar, naast Alphen aan de Rijn en Kaag en Braassem, maken meer gemeenten de keuze voor lokale inkoop

Voor dit scenario geldt hetzelfde als voor scenario 1. Voor de contractering betekent dit, dat in de nieuwe inkoopstrategie met inkoopmodel en het nieuwe inkoopplan de voorwaarden worden uitgewerkt voor de lokale inkoop.

Scenario 3 – De governance wordt aangepast. De in de DVO jeugdhulp 2016-2018 beschreven taken op het gebied van regionale contractering gaan over naar Holland Rijnland

In dit scenario wordt de DVO beëindigd. De in de DVO opgenomen taken die betrekking hebben op de regionale contractering gaan als overgedragen taak over naar de GR Holland Rijnland. Daarom maakt dit scenario ook onderscheid in regionale en lokale inkoop. Hiervoor moet de gemeenschappelijke regeling worden aangepast. De formulering en vaststelling van beleid blijven onverminderd de taak en verantwoordelijkheid van de samenwerkende gemeenten. De huidige governance verandert daardoor flink. De functionele regionale samenwerking blijft echter onverminderd intact. De raden van de dertien samenwerkende gemeenten moeten hier afzonderlijk een besluit over nemen.

Scenario 4 – De regionale samenwerking op het gebied van jeugdhulp wordt beëindigd

In dit scenario wordt de DVO beëindigd. Het gezamenlijke opdrachtgeverschap loopt dan eind 2018 af. De met de jeugdhulpaanbieders regionaal afgesloten contracten hebben een looptijd van drie jaar en lopen eind 2019 af. Voor de TWO Jeugdhulp en Holland Rijnland betekent deze aanpassing het tijdelijk verlengen en daarna opheffen van de werkorganisatie. De TWO Jeugdhulp krijgt de taak om het accountmanagement richting jeugdhulpaanbieders in 2019 voor te zetten. Daarnaast krijgt de TWO Jeugdhulp de opdracht om de opgedane kennis over te brengen, de bovenregionale afspraken te beëindigen en zo nodig het gebruikte instrumentarium over te dragen aan de dertien gemeenten.

⁴ Vanwege de samenwerking met de gemeenten Wassenaar en Leidschendam-Voorburg is Voorschoten voor de inkoop van de Jeugdhulp aangesloten bij Haaglanden. Voor de gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem koopt de TWO Jeugdhulp uitsluitend gesloten jeugdhulp en jeugdhulp binnen het gedwongen kader in.

In deze begroting wordt uitgegaan van een ongewijzigde governance conform scenario 1.

3.4.1 TWO Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Van gemeenten wordt verwacht dat zij jeugdhulp inhoudelijk transformeren. Dat vraagt van gemeenten en jeugdhulpaanbieders een grote inspanning om het veranderingsproces vorm te geven. De TWO Jeugdhulp ondersteunt het proces, waarbij de transformatie en de inkoop van de jeugdhulp de hoofdopgaven zijn. De TWO Jeugdhulp doet dit op basis van de volgende missie:

Missie

Namens de deelnemende gemeenten realiseren van een adequaat aanbod van goede, passende en tijdige (specialistische) hulp aan jeugdigen en gezinnen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Deze missie geven we vorm door de uitvoeringsopdracht en diensten van de TWO Jeugdhulp.

Om de hoofdopgave, de transformatie van jeugdhulp, te realiseren, ondersteunt de TWO Jeugdhulp het proces van gemeenten en jeugdhulpaanbieders. Voor de organisatie en inkoop van jeugdhulp stelden de dertien deelnemende gemeenten de Programmabegroting Jeugdhulp op. Dit budget is groter dan het budget dat het Rijk beschikbaar stelt aan de deelnemende gemeenten. Daarnaast zijn in de Programmabegroting Jeugdhulp lokale gelden opgenomen en middelen voor het Tijdelijk Fonds Jeugdhulp Holland Rijnland.

Voor de monitoring van de jeugdhulp is een uitgebreide verantwoordingsrapportage ontwikkeld. Dit geldt zowel voor de financiële administratie als voor de prestaties van aanbieders en hulpverlening. De monitoring van jeugdhulp gebeurt op basis van de componenten: tellen, tevredenheidsonderzoek, vertellen en dossieronderzoek. Door de invoering van het digitale berichtenverkeer, krijgen we meer inzicht in aantallen cliënten, soorten jeugdhulp en de daaraan verbonden kosten.

Naast de inkoop, monitoring en sturing zorgt de TWO Jeugdhulp voor de (inhoudelijke en technische) controle van facturen en verantwoordingen en levert zij periodiek managementrapportages aan gemeenten. Daarnaast is de TWO Jeugdhulp belast met de uitvoering en organisatie van de werkzaamheden die moeten leiden tot een goede verantwoording van de financiële uitgaven en de aantoonbaar rechtmatige besteding van de middelen.

Voor de volledigheid: de in deze begroting opgenomen kosten van de TWO Jeugdhulp hebben betrekking op de organisatie van de TWO zelf. Het budget voor de inkoop van jeugdhulp, wordt apart begroot, verantwoord en afgestemd met gemeenten conform de afspraken uit de (alsdan geldende) overeenkomst of regeling.

Wat mag dit kosten?

Programma TWO	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	526.911	467.420	467.420	467.420	467.420
Kosten werkorganisatie	1.376.217	1.407.870	1.407.870	1.407.870	1.407.870
<i>Lasten</i>	<i>1.903.128</i>	<i>1.875.290</i>	<i>1.875.290</i>	<i>1.875.290</i>	<i>1.875.290</i>
Saldo baten en lasten	-1.903.128	-1.875.290	-1.875.290	-1.875.290	-1.875.290

De kosten voor de TWO Jeugdhulp vallen buiten de reguliere bijdrage van gemeenten. Alle deelnemende gemeenten (behalve Voorschoten) bekostigen dit vanuit de Programmabegroting Jeugdhulp Holland Rijnland.

3.5 Cofinanciering

In 2016 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het cofinancieringsfonds. Uit dit fonds kunnen initiatieven van regionaal belang, een financiële impuls krijgen. Voorwaarde is dat het grootste deel van de benodigde investering door externe partijen wordt gefinancierd. Jaarlijks (tot 2020) is een bedrag van € 268.500 beschikbaar in dit fonds.

3.5.1 Cofinanciering

Wat willen we bereiken?

Holland Rijnland stimuleert bovengemeentelijke initiatieven uit de regio die op een duurzame manier bijdragen aan de realisering van de opgaven van de Inhoudelijke Agenda 2016 – 2020.

Wat gaan we daarvoor doen?

Omdat het fonds juist is bedoeld om op korte termijn geld beschikbaar te kunnen hebben voor initiatieven, is geen voorspelling te maken waar de middelen in 2019 aan besteed zullen worden. Holland Rijnland hoopt aan minimaal drie initiatieven een bijdrage te leveren. Voor 2019 is in ieder geval de laatste bijdrage voor Instrumentation for Space voorzien.

Holland Rijnland geeft bekendheid aan het fonds bij andere overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen. Holland Rijnland ondersteunt initiatiefnemers indien nodig bij het concretiseren van hun plan en bij het vinden van andere financiers.

In 2019 evalueren we de effectiviteit van het fonds. Op basis van deze evaluatie kunnen we bijvoorbeeld besluiten om de looptijd te verlengen, het beschikbare bedrag aan te passen, de voorwaarden aan te passen of het cofinancieringsfonds te beëindigen.

Wat mag dit kosten?

Programma Cofinanciering	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	271.991	271.991	271.991	271.991	271.991
Lasten	271.991	271.991	271.991	271.991	271.991
Saldo baten en lasten	-271.991	-271.991	-271.991	-271.991	-271.991

Verloop van het fonds

	2016	2017	2018	2019	2020
Inleg (excl. indexering) per jaar	€ 150.000	€ 268.500	€ 268.500	€ 268.500	€ 268.500
Totaal inleg	€ 150.000	€ 418.500	€ 687.000	€ 955.500	€ 1.224.000
Instrumentation for Space		€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Taalhuizen		€ 25.000	€ 25.000		
Nationaal Park Hollandse Duinen		€ 12.100	€ 12.100		
Back on Track		€ 100.000			
Labs2Meet		€ 50.000	€ 50.000		
EUPlantcropp					
Levend Lab		€ 32.670			
Boost Sierteelt					
totale uitgave per jaar	€ -	€ 244.770	€ 112.100	€ 25.000	€ 25.000
Resterend in fonds	€ 150.000	€ 173.730	€ 330.130	€ 573.630	€ 817.130

3.6 Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt overhead gedefinieerd als “alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van het primaire proces”. Als het personeel betreft, behoren binnen Holland Rijnland tot de overhead:

- Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch);
- Control, informatie- en beveiligingsbeleid;
- Interne en externe communicatie; Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Documentatie en informatieverstrekking (DIV) (hieronder vallen ook expertiseontwikkeling en advies over de procesinrichting);
- Managementondersteuning primair proces.

Een manager of leidinggevende drukt volledig op het programma Overhead, ongeacht of deze voor een deel van zijn tijd ook inhoudelijke taken vervuld. Voor de leidinggevenden van Holland Rijnland geldt dat zij voor een belangrijk deel van hun tijd inhoudelijke taken vervullen.

De overige overhead-taken, zoals HRM en ICT, zijn overgebracht naar Servicepunt71. De bijdrage aan Servicepunt71 voor het leveren van de bedrijfsvoering wordt eveneens weergegeven in dit programma. Naast deze behoren ook tot de overhead:

- de kosten voor de huisvesting om de algemene taken van de eigen organisatie uit te voeren;
- de verzekeringskosten en opleidingskosten voor personeel;
- de bijdrage aan een verbonden partij, voor zover deze verbonden partij werkzaam is voor het taakveld 0.4 Overhead.

3.6.1 Overhead

Wat mag dit kosten?

Programma Overhead	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programmakosten	207.362	207.362	207.362	207.362	207.362
Kosten werkorganisatie	2.014.418	2.058.090	2.058.090	2.058.090	2.058.090
<i>Lasten</i>	<i>2.221.780</i>	<i>2.265.452</i>	<i>2.265.452</i>	<i>2.265.452</i>	<i>2.265.452</i>
Saldo baten en lasten	-2.221.780	-2.265.452	-2.265.452	-2.265.452	-2.265.452

De overhead is voor alle programma's inclusief TWO Jeugdhulp.

3.7 Frictie- en transitiekosten

Met de vaststelling van de Inhoudelijke Agenda 2016-2020 en de daarmee verband houdende herprofilering van de organisatie, werden tien medewerkers boventallig. De salariskosten van deze medewerkers zijn ondergebracht in het programma Frictie- en Transitiekosten. Het betreft begin 2018 nog twee medewerkers.

3.7.1 Frictie- en transitiekosten

Wat willen we bereiken?

Dit programma heeft als doel de toepassing van de CAR/UWO en de uitvoering van het Sociaal Plan. Uiteraard zet Holland Rijnland zich in om het aantal boventallige personeelsleden zo snel mogelijk te verminderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inmiddels zijn we twee jaar na de reorganisatie en is de periode voorbij dat boventallige medewerkers hun volledige salaris krijgen. Dat heeft invloed op de beloning die gemeenten krijgen voor het in dienst nemen van een boventallige medewerker.

Voor 2018 en verder loopt deze beloning niet langer op tot de totale salariskosten van de medewerker. Het bedraagt nog maximaal het bedrag dat aan WW, bovenwettelijke WW of na-wettelijke WW wordt uitgekeerd door Holland Rijnland. Dit geldt ook voor de maximale looptijd van de uitkering in plaats van de periode van twee jaar die daarvoor werd gehanteerd.

De betreffende medewerkers worden persoonlijk begeleid door de Secretaris-Directeur en ondersteund waar mogelijk bij het vinden van een nieuwe baan.

Wat mag dit kosten?

De salariskosten van boventallige medewerkers, minus eventuele detachingsvergoedingen, komen ten laste van de deelnemende gemeenten. Begin 2018 is nog geen zicht op detacheringen. De kosten bestaan derhalve uit de WW-uitkering voor de twee resterende boventallige medewerkers.

Programma Frictie	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Kosten werkorganisatie	258.297	265.860	265.860	265.860	265.860
Lasten	258.297	265.860	265.860	265.860	265.860
Saldo baten en lasten	-258.297	-265.860	-265.860	-265.860	-265.860

3.8 Dekkingsmiddelen

3.8.1 Dekkingsmiddelen

De middelen die Holland Rijnland ontvangt vanuit de deelnemende gemeenten zijn opgenomen in het programma Algemene dekkingsmiddelen. De bijdrage van de gemeenten bestaat uit:

- Een regulier deel;
- De bijdrage voor de TWO Jeugdhulp;
- De bijdrage voor frictie- en transitie;
- De bijdrage aan het regionaal investeringsfonds.

Overige inkomsten van bijvoorbeeld de provincie zijn opgenomen onder het desbetreffende programma, dan wel speerpunt

Wat mag dit kosten?

Programma Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Bijdragen gemeenten regulier	5.363.124	5.484.854	5.484.854	5.484.854	5.484.854
Bijdragen gemeenten Frictie	258.297	265.860	265.860	265.860	265.860
Bijdragen gemeenten TWO	2.128.300	2.105.641	2.105.641	2.105.641	2.105.641
<i>Baten</i>	5.363.124	7.856.355	7.856.355	7.856.355	7.856.355
Saldo baten en lasten	5.363.124	7.856.355	7.856.355	7.856.355	7.856.355

4 Begroting Paragrafen

Voor de begroting van Holland Rijnland is een aantal paragrafen niet van toepassing. Dit zijn de paragrafen Onderhoud kapitaalgoederen en Verbonden partijen. Aangezien Holland Rijnland geen externe leningen heeft en (vrijwel) uitsluitend met schatkistbankieren te maken heeft is ook de paragraaf Financiering niet meer opgenomen in deze begroting.

Wat betreft het BTW compensatiefonds, krijgt de individuele gemeente een opgave, waarin staat welke voorbelasting compensabel is, en kan worden doorgeschoven. Deze kunnen de deelnemende gemeenten meenemen in de opgave voor het BTW compensatiefonds. Deze opgave zit in de bijlage.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het samenwerkingsorgaan Holland Rijnland beschikt niet over vrije reserves. De deelnemende gemeenten zijn op grond van de eemenschappelijke regeling geheel gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiële situatie bij het samenwerkingsorgaan en voor mogelijke tekorten of financiële tegenvallers. Dit betekent dat Holland Rijnland geen weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit hoeft te hebben.

Weerstandsvermogen zijn middelen en mogelijkheden waarover men beschikt om niet begroten risico's te kunnen opvangen.

De deelnemende gemeenten worden driemaal per jaar geïnformeerd over het verloop van de begroting van Holland Rijnland door middel van de begroting, de tussenrapportage (turap) en de jaarrekening. Eventuele risico's worden daarin aangegeven. De gemeenten worden in staat geacht op basis van deze informatie voldoende voorzieningen in de eigen begroting te treffen. Deze eventuele risico's kunnen betrokken worden in het geheel van de door de gemeente gelopen risico's. Uit dit oogpunt is er geen afzonderlijke risicoreserve bij de gemeenschappelijke regeling aangehouden.

Risico's uit reguliere bedrijfsvoering

Het realiseren van bedrijfsdoelstellingen gaat gepaard met risico's. Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Door deze in kaart te brengen, kunnen de risico's beheerst worden.

Binnen Holland Rijnland liggen de risico's voornamelijk binnen de reguliere bedrijfsvoering:

- Debiteurenbeheer
- Subsidiestromen derden
- Personeelskosten
- Ziektekosten
- Automatisering

Er zijn processen ingericht om deze risico's zoveel als mogelijk te beperken. De maximale omvang van eventueel optreden risico's worden geraamd op € 100.000 (afgerond), zijnde 1% van de begrote lasten. Zoals in de financiële beschouwingen al is aangegeven compenseert de indexering van de gemeentelijke bijdrage de gestegen loonkosten onvoldoende. De manier waarop hiermee wordt

omgegaan is afhankelijk van de besluitvorming over de kadernota 2019, die op dit moment nog niet is vastgesteld, waardoor we dit risico nog niet kunnen kwantificeren.

Financiële kengetallen

In de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing wordt een vijftal financiële kengetallen opgenomen. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling. De VNG heeft een aantal normen ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan deze indicatoren. Deze kengetallen staan in onderstaande tabel:

Kengetallen:	Rek.2017	Begr.2018	Begr.2019	Begr.2020	Begr.2021	Begr.2022
Netto schuldquote	0,8%	9,9%	10,2%	10,5%	10,7%	10,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0,8%	9,9%	10,2%	10,5%	10,7%	10,7%
Solvabiliteitsratio	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
Grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte	198,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Ter toelichting het volgende:

Bovenstaande tabel is gebaseerd op voorlopige gegevens, deze worden aangehouden van de jaarrekening 2017 nog aangepast. Deze is op het moment van de conceptbegroting nog niet beschikbaar. Conclusies over de kengetallen kunnen pas getrokken worden als dit definitief is.

Netto schuldquote:

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen:

Solvabiliteitsratio:

Structurele exploitatieruimte:

Onderstaande tabel toont een normering waartegen de diverse ratio's kunnen worden afgezet.

Kengetallen:	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100%	100% > < 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	30% < > 50%	< 30%
Structurele exploitatieruimte	> 0,6%	0% > < 0,6%	0%
Grondexploitatie		geen	
Belastingcapaciteit	< 100%	100% > < 120%	> 120%

4.2 Bedrijfsvoering

Sinds medio 2016 zijn de bedrijfsvoeringstaken van Holland Rijnland ondergebracht bij Servicepunt71, een servicecenter dat deze taken ook uitvoert voor de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Het gaat hier om:

- Financiële administratie;
- ICT;
- HRM;
- Facilitaire zaken;
- Juridische zaken;
- Inkoop.

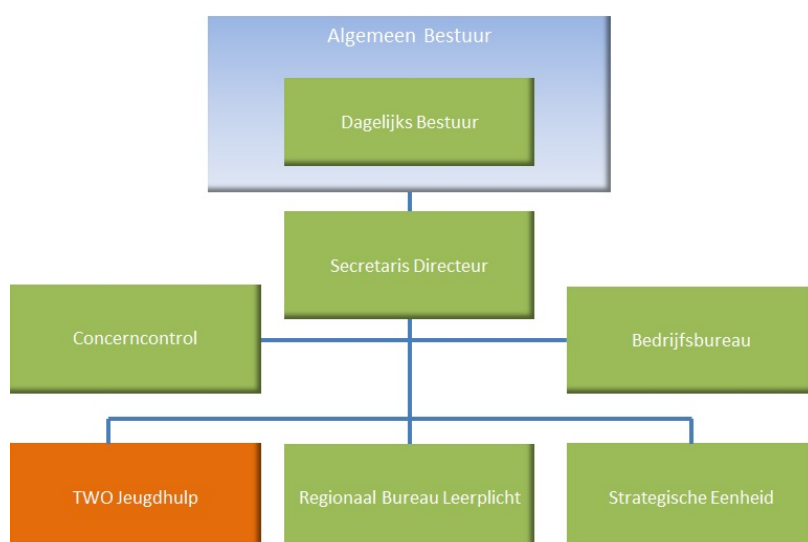
Servicepunt71 biedt geen dienstverlening aan op het gebied van Documentaire Informatievoorziening (DIV). Deze activiteiten voert Holland Rijnland nog zelf uit.

Organisatie Holland Rijnland

De organisatie bestaat uit de volgende organisatieonderdelen:

- Strategische Eenheid;
- Regionaal Bureau Leerplicht (RBL);
- Bedrijfsbureau (inclusief Urgentiecommissie, Verkeersveiligheid, Regiotaxi en DIV);
- TWO Jeugdhulp.

De leiding van de organisatie ligt bij de secretaris-directeur. Concerncontrol adviseert de secretaris-directeur maar is een zelfstandige functie die uit de lijnorganisatie is gehaald. Dat is gedaan vanwege de onafhankelijke positie die gewenst is ten opzichte van de lijnorganisatieonderdelen.

Organisatieontwikkeling

Holland Rijnland heeft als opdracht om een hoogwaardige flexibele netwerkorganisatie te zijn, die binnen de regio bijdraagt aan een optimale verbinding, ontmoeting en samenwerking op

ruimtelijk, economisch en sociaal domein. Dit kan betekenen dat er voor verschillende onderwerpen verschillende allianties en samenwerkingen ontstaan waarin ook de rol van Holland Rijnland wisselt.

Strategische personeelontwikkeling

Die wisselende rol betekent dat Holland Rijnland moet voorzien in de opleidingsbehoefte van medewerkers. Medewerkers hebben periodiek cursussen en opleidingen nodig, die hen in staat stellen om flexibel te schakelen tussen de verschillende taken en rollen. Dit doen we met een strategisch opleidingsbeleid. Performance management is hierbij verweven met organisatie management. Het is belangrijk om te voorzien in wat een medewerker nodig heeft in een bepaalde functie. Maar wat de organisatie op lange termijn nodig heeft speelt daarin ook een belangrijke rol. Performance management helpt om medewerkers op de juiste plek in te zetten en om mensen te werven die op de lange termijn bijdragen aan de doelstellingen van Holland Rijnland. Strategisch opleidingsbeleid ondersteunt en faciliteert de doorstroom in de organisatie. Dit gebeurt door medewerkers via training voor te bereiden voor een nieuwe of andere functie.

Flexibele inzet

Waar het gaat om het inspelen op kansen, vraagt dat van Holland Rijnland, om een flexibelere inzet van personeel. Daarom streven we naar meer ruimte in de totale personeelsbegroting. De financiële ruimte daarvoor, creëren we door vacatures niet te vervullen of in te vullen op een lager schaalniveau.

Inhuur

Bij reguliere uitvoeringstaken streeft Holland Rijnland ernaar de inhuur van extern personeel zo veel mogelijk te beperken. Daarop zijn twee uitzonderingen:

1. We streven ernaar om - binnen de formatieve en financiële ruimte van de Strategische Eenheid - ruimte te creëren voor een flexibele schil die we inzetten wanneer zich bijzondere kansen voordoen op terreinen waarvan de expertise ontbreekt binnen Holland Rijnland;
2. De bezetting van de TWO Jeugdhulp, waarover met de gemeenten is afgesproken dat de formatie juist niet met vast personeel maar met ingehuurde krachten wordt ingevuld, en dan bij voorkeur detacheringen uit de deelnemende gemeenten.

Bij de inhuur van personeel wordt standaard eerst gekeken bij Werken in het Westen en de invulling via flexatures.

Beleidsindicatoren

Voor de bedrijfsvoering heeft Holland Rijnland, mede op instigatie van de nieuwe BBV een aantal indicatoren opgesteld. Hieronder een weergave voor 2019 voor zover op dit moment beschikbaar:

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Holland Rijnland
1. Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	0,09
2. Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	0,10
3. Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	€ 11,94
4. Externe inhuur	Kosten inhuur als % van totale loonsom incl inhuur	2019	22,4 %
5. Overhead	% van totale lasten	2019	30,1 %

5 Financiële begroting

5.1 Meerjarenbegroting 2019 – 2022

		Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
Programma's						
Programma Inhoudelijke Agenda	Lasten	1.741.262	1.731.357	1.731.357	1.731.357	1.731.357
	Baten	160.307	160.307	160.307	160.307	160.307
	saldo	-1.580.955	-1.571.050	-1.571.050	-1.571.050	-1.571.050
Programma Regionaal Bureau Leerplicht	Lasten	1.575.524	1.513.122	1.513.122	1.513.122	1.513.122
	Baten	810.400	810.400	810.400	810.400	810.400
	saldo	-765.124	-702.722	-702.722	-702.722	-702.722
Programma Uitvoerende taken Woonruimte verdeling, Verkeer en Vervoer	Lasten	1.576.702	1.732.246	1.732.246	1.732.246	1.732.246
	Baten	828.256	828.256	828.256	828.256	828.256
	saldo	-748.446	-903.990	-903.990	-903.990	-903.990
Programma Opdrachtgeverschap Jeugd	Lasten	1.903.128	1.875.290	1.875.290	1.875.290	1.875.290
	Baten	0	0	0	0	0
	saldo	-1.903.128	-1.875.290	-1.875.290	-1.875.290	-1.875.290
Programma Frictie en transitie	Lasten	258.297	265.860	265.860	265.860	265.860
	Baten	0	0	0	0	0
	saldo	-258.297	-265.860	-265.860	-265.860	-265.860
Programma Cofinanciering	Lasten	271.991	271.991	271.991	271.991	271.991
	Baten	0	0	0	0	0
	saldo	-271.991	-271.991	-271.991	-271.991	-271.991
Programma Overhead	Lasten	2.221.780	2.265.452	2.265.452	2.265.452	2.265.452
	Baten	0	0	0	0	0
	saldo	-2.221.780	-2.265.452	-2.265.452	-2.265.452	-2.265.452
Totaal lasten		9.548.684	9.655.318	9.655.318	9.655.318	9.655.318
Totaal baten		1.798.963	1.798.963	1.798.963	1.798.963	1.798.963
Saldo baten en lasten programma's		-7.749.721	-7.856.355	-7.856.355	-7.856.355	-7.856.355
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
Bijdragen gemeenten regulier		5.363.124	5.484.854	5.484.854	5.484.854	5.484.854
Bijdragen gemeenten Frictie		258.297	265.860	265.860	265.860	265.860
Bijdragen gemeenten TWO		2.128.300	2.105.641	2.105.641	2.105.641	2.105.641
Totaal baten		7.749.721	7.856.355	7.856.355	7.856.355	7.856.355

	Begroting 2018	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
<i>Saldo baten en lasten programma's</i>	0	0	0	0	0

5.2 Incidentele lasten en baten

Incidentele lasten en baten

	Begroting 2019	Jaarschijf 2020	Jaarschijf 2021	Jaarschijf 2022
lasten	0	0	0	0
baten	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0

5.3 Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1000,-	Verslag t-2	Begr. t-1	Begr. T	Mjr t+1	Mjr t+2	Mjr t+3
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ACTIVA						
Vaste activa						
<i>Materiële vaste activa</i>						
Overig	127	95	64	32	0	0
Uitzettingen						
Vorderingen op openbare lichamen	2.397	1.005	1.643	1.643	1.643	1.643
Overige vorderingen	165	138	148	148	148	148
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd < 1 jaar	33.716	34.345	34.343	34.343	34.343	34.343
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	0	-828	435	466	498	498
Overlopende activa						
Nog te ontvangen bijdragen van overige overheid	215	317	212	212	212	212
Overige overlopende activa	11	176	86	86	86	86
Totalen	36.631	35.249	36.930	36.929	36.929	36.929

Bedragen x € 1000,-	Verlag t-2	Begr. t-1	Begr. T	Mjr t+1	Mjr t+2	Mjr t+3
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PASSIVA						
Vaste Passiva						
<i>Eigen vermogen</i>						
Algemene reserve	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	352	352	352	352	352	352
Saldo van rekening	0	0	0	0	0	0
Voorzieningen	293	293	293	293	293	293
Vaste schuld						
Vlottende Passiva						
Vlottende schuld						
Overige vlottende schulden	6.196	4.966	5.770	5.770	5.770	5.770
Overlopende passiva						
Vooruit ontvangen bijdragen van overige overheid	28.962	28.127	28.924	28.924	28.924	28.924
Overige overlopende passiva	1.200	807	887	887	887	887
Totalen	37.003	34.545	36.226	36.226	36.226	36.226

5.4 Staat van reserves

Omschrijving	Saldo 1-1-2019	Mutaties			Saldo 31-12-2019
		Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2018	
Bestemmingsreserves					
8710006 Reserve RBL	45.882	0	0		45.882
8710007 Reserve cofinanciering	150.000	0	0		150.000
8710009 Res Natuurlijke element op part. terrein	156.060	0	0		156.060
Totaal reserves	351.942	0	0	0	351.942

5.5 Staat van voorzieningen

Omschrijving	Saldo 1-1-2019	Mutaties			Saldo 31-12-2019
		Toevoeging	Vrijval	Aanwending	
<i>Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting</i>					
8710604 Voorziening BWS Leidse Regio I	27.872	0	0	0	27.872
8710605 Voorziening BWS Leidse Regio II	265.417	0	0	0	265.417
Saldo door derden beklemde middelen met specifieke aanwendingsrichting	293.289	0	0	0	293.289
Totaal voorzieningen	293.289	0	0	0	293.289

5.6 Taakvelden

Dit overzicht wordt bij de definitieve begroting 2019 opgesteld.

6 Voorstel

Wij stellen u voor de begroting 2019 vast te stellen.

7 Besluit

Aldus vastgesteld door het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland in de vergadering van xx xxx 2018.

gehouden op xx xxxx 2018

L.A.M. Bakker	H.J.J. Lenferink
secretaris	voorzitter

8 Bijlagen

8.1 Bijdrage gemeenten per deelprogramma

	Totaal	Alphen ad Rijn	Hillegom	Kaag & Braassem	Katwijk	Leiden	Leider- dorp	Lisse
Speerpunten Maatschappij	364.708	71.209	13.934	17.245	42.199	80.907	17.736	14.849
Lopende zaken Maatschappij	158.467	30.940	6.054	7.493	18.336	35.154	7.707	6.452
<i>Domein Maatschappij</i>	<i>523.175</i>	<i>102.149</i>	<i>19.988</i>	<i>24.738</i>	<i>60.535</i>	<i>116.061</i>	<i>25.443</i>	<i>21.301</i>
Speerpunten Economie	268.155	52.357	10.245	12.679	31.027	59.487	13.041	10.918
Bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel	27.990	5.465	1.069	1.323	3.239	6.209	1.361	1.140
<i>Domein Economie</i>	<i>296.145</i>	<i>57.822</i>	<i>11.315</i>	<i>14.003</i>	<i>34.266</i>	<i>65.697</i>	<i>14.402</i>	<i>12.058</i>
Speerpunten Leefomgeving	337.758	65.947	12.904	15.970	39.081	74.928	16.426	13.752
Ruimtelijke ordening, verstedelijking en wonen	95.936	18.731	3.665	4.536	11.100	21.282	4.666	3.906
<i>Domein Leefomgeving</i>	<i>433.694</i>	<i>84.678</i>	<i>16.570</i>	<i>20.507</i>	<i>50.181</i>	<i>96.211</i>	<i>21.091</i>	<i>17.658</i>
Speerpunten Netwerkmanagement	162.043	31.639	6.191	7.662	18.749	35.948	7.880	6.598
Lopende zaken Netwerkmanagement	155.993	30.457	5.960	7.376	18.049	34.605	7.586	6.351
<i>Domein Netwerkmanagement</i>	<i>318.036</i>	<i>62.096</i>	<i>12.151</i>	<i>15.038</i>	<i>36.799</i>	<i>70.553</i>	<i>15.467</i>	<i>12.949</i>
<i>Programma Inhoudelijke Agenda</i>	<i>1.571.050</i>	<i>306.745</i>	<i>60.024</i>	<i>74.285</i>	<i>181.780</i>	<i>348.521</i>	<i>76.403</i>	<i>63.966</i>
<i>Programma Regionaal Bureau Leerplicht</i>	<i>702.722</i>	<i>0</i>	<i>36.122</i>	<i>45.965</i>	<i>125.075</i>	<i>164.435</i>	<i>47.372</i>	<i>38.582</i>
<i>Programma Uitv. Taken Woonruimte verdeling Verkeer en Vervoer</i>	<i>903.990</i>	<i>177.769</i>	<i>34.786</i>	<i>43.051</i>	<i>105.348</i>	<i>201.981</i>	<i>44.278</i>	<i>37.071</i>
<i>Programma cofinanciering</i>	<i>271.991</i>	<i>53.106</i>	<i>10.392</i>	<i>12.861</i>	<i>31.471</i>	<i>60.338</i>	<i>13.227</i>	<i>11.074</i>
<i>Programma Overhead</i>	<i>1.758.577</i>	<i>343.359</i>	<i>67.188</i>	<i>83.152</i>	<i>203.478</i>	<i>390.122</i>	<i>85.523</i>	<i>71.602</i>
<i>Programma Overhead RBL</i>	<i>276.524</i>	<i>0</i>	<i>14.214</i>	<i>18.087</i>	<i>49.217</i>	<i>64.706</i>	<i>18.641</i>	<i>15.182</i>
<i>Programma Overhead</i>	<i>2.035.101</i>	<i>343.359</i>	<i>81.402</i>	<i>101.239</i>	<i>252.696</i>	<i>454.828</i>	<i>104.164</i>	<i>86.784</i>
<i>Totaal Reguliere Bijdragen (Excl. TWO & Frictie)</i>	<i>5.484.854</i>	<i>880.979</i>	<i>222.725</i>	<i>277.401</i>	<i>696.370</i>	<i>1.230.104</i>	<i>285.445</i>	<i>237.478</i>
<i>Programma Frictie</i>	<i>265.860</i>	<i>51.909</i>	<i>10.157</i>	<i>12.571</i>	<i>30.762</i>	<i>58.978</i>	<i>12.929</i>	<i>10.825</i>
<i>Programma TWO</i>	<i>2.105.641</i>	<i>507.412</i>	<i>92.422</i>	<i>76.123</i>	<i>262.113</i>	<i>489.918</i>	<i>104.817</i>	<i>80.450</i>
<i>Totaal Gemeentelijke Bijdragen (incl. TWO & Frictie)</i>	<i>7.856.355</i>	<i>1.440.299</i>	<i>325.304</i>	<i>366.095</i>	<i>989.244</i>	<i>1.779.001</i>	<i>403.192</i>	<i>328.753</i>
<i>Waarvan: Regionale commissie Beroep en Bezwaar</i>	<i>215.263</i>	<i>43.297</i>	<i>8.472</i>	<i>10.485</i>	<i>25.658</i>	<i>49.194</i>	<i>10.784</i>	<i>9.029</i>

	Nieuw-koop	Noordwijk	Noordwijk-kerhout	Oegstgeest	Teylingen	Voor-schoten	Zoeter-woude
Speerpunten Maatschappij	18.250	16.910	10.674	15.174	23.596	16.553	5.473
Lopende zaken Maatschappij	7.930	7.347	4.638	6.593	10.253	7.192	2.378
<i>Domein Maatschappij</i>	<i>26.179</i>	<i>24.258</i>	<i>15.311</i>	<i>21.767</i>	<i>33.849</i>	<i>23.745</i>	<i>7.851</i>
Speerpunten Economie	13.418	12.433	7.848	11.157	17.349	12.171	4.024
Bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel	1.401	1.298	819	1.165	1.811	1.270	420
<i>Domein Economie</i>	<i>14.819</i>	<i>13.731</i>	<i>8.667</i>	<i>12.321</i>	<i>19.160</i>	<i>13.441</i>	<i>4.444</i>
Speerpunten Leefomgeving	16.901	15.660	9.885	14.052	21.853	15.330	5.068
Ruimtelijke ordening, verstedelijking en wonen	4.801	4.448	2.808	3.991	6.207	4.354	1.440
<i>Domein Leefomgeving</i>	<i>21.702</i>	<i>20.109</i>	<i>12.693</i>	<i>18.044</i>	<i>28.060</i>	<i>19.684</i>	<i>6.508</i>
Speerpunten Netwerkmanagement	8.108	7.513	4.742	6.742	10.484	7.355	2.432
Lopende zaken Netwerkmanagement	7.806	7.233	4.565	6.490	10.093	7.080	2.341
<i>Domein Netwerkmanagement</i>	<i>15.914</i>	<i>14.746</i>	<i>9.308</i>	<i>13.232</i>	<i>20.577</i>	<i>14.435</i>	<i>4.772</i>
Programma Inhoudelijke Agenda	78.614	72.843	45.979	65.363	101.646	71.306	23.575
Programma Regionaal Bureau Leerplicht	0	41.089	27.984	45.530	68.993	47.029	14.547
Programma Uitv. Taken Woonruimte verdeling Verkeer en Vervoer	45.560	42.215	20.156	37.880	58.907	41.324	13.663
Programma cofinanciering	13.610	12.611	7.960	11.316	17.598	12.345	4.081
Programma Overhead	87.998	81.538	51.467	73.165	113.778	79.817	26.389
Programma Overhead RBL	0	16.169	11.012	17.916	27.149	18.506	5.724
Programma Overhead	87.998	97.707	62.479	91.081	140.927	98.323	32.114
Totaal Reguliere Bijdragen (Excl. TWO & Frictie)	225.781	266.465	164.558	251.171	388.070	270.327	87.980
Programma Frictie	13.303	12.327	7.781	11.061	17.201	12.067	3.989
Programma TWO	81.320	84.685	64.698	77.670	149.978	0	34.036
Totaal Gemeentelijke Bijdragen (incl. TWO & Frictie)	320.404	363.477	237.036	339.902	555.249	282.393	126.005
Waarvan: Regionale commissie Beroep en Bezwaar	11.096	10.282	0	9.226	14.347	10.065	3.328

8.2 Btw-compensatiefonds

Een gemeenschappelijke regeling in de vorm van dit samenwerkingsorgaan wordt niet in de BTW-heffing betrokken. De BTW is hierdoor voor de gemeenschappelijke regeling een kostenpost. Alleen een gemeenschappelijke regeling die op de prestaties een winsttoeslag oplegt en daardoor doet aan vermogensvorming, heeft recht op aftrek van BTW. Dit laatste is niet van toepassing voor Holland

Rijnland. Voor de begroting van Holland Rijnland is er dan ook niets veranderd. Evenals voorgaande jaren zijn alle lasten geraamd inclusief BTW.

Met ingang van 1 januari 2003 hebben provincies en gemeenten te maken met het BTW compensatiefonds. Per individuele gemeente wordt een opgave verstrekt over welke voorbelasting compensabel is en kan worden doorgeschoven naar de betreffende gemeente. Dedeelnemende gemeente kan deze kosten dan meenemen met de opgave voor het BTW compensatiefonds.

Verdeling BTWCF	Totaal BTW	Algemeen 14 gemeenten	Leerplicht 12 gemeenten obv leerlingen	Leerplicht 12 gemeenten obv inwoners	Regionale bezwaar-commissie urgentie 13 gemeenten	Jeugdhulp 13 gemeenten
Raming inclusief BTW	5.006.918	2.754.356	140.736	21.273	215.263	1.875.290
Raming compensabele BTW	868.969	478.029	24.425	3.692	37.360	325.464
Alphen ad Rijn	179.278	93.334	0	0	7.514	78.429
Hillegom	35.462	18.264	1.256	187	1.470	14.285
Kaag & Braassem	38.018	22.603	1.598	231	1.820	11.766
Katwijk	105.191	55.311	4.347	566	4.453	40.514
Leiden	197.110	106.046	5.715	1.085	8.538	75.725
Leiderdorp	43.205	23.247	1.647	238	1.872	16.201
Lisse	35.005	19.463	1.341	199	1.567	12.435
Nieuwkoop	38.415	23.920	0	0	1.926	12.569
Noordwijk	38.693	22.164	1.428	227	1.784	13.089
Noordwijkerhout	25.106	13.990	973	143	0	10.000
Oegstgeest	35.281	19.888	1.583	204	1.601	12.005
Teylingen	59.314	30.928	2.398	317	2.490	23.182
Voorschoten	25.300	21.696	1.635	222	1.747	0
Zoeterwoude	13.591	7.173	506	73	578	5.261

